

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA PEDAGOGIKY

bakalářské prezenční studium

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Způsoby informování rodičů o kurikulární reformě při vstupu
dětí do 1. ročníků

*Communicating curriculum reform to parents during their
childrens first time class entry*

Pavlína Checcacci

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Markéta Dvořáková, Ph.D.

Praha 2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně a uvádím v ní veškerou literaturu a prameny, které jsem použila.

V Praze dne 30. července 2008

.....

podpis

Poděkování:

Ráda bych poděkovala především vedoucí této bakalářské práce PhDr. Markétě Dvořákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a laskavý přístup, který mi velmi pomohl při zpracovávání textu.

Motto:

“Generace za generací musí začínat od začátku a poznávat svět znovu. Svět se mění tak rychle, že děti se nemohou učit od svých rodičů nebo rodiče od svých dětí. Generace jsou jak cizí kameny ztroskotané v čase.”

Ramsay MacDonald

OBSAH:

Úvod	6
1. Kurikulární reforma	9
1.1. Vývoj českého školství po roce 1989	9
1.2. Klíčové změny	11
1.2.1. Školní vzdělávací programy	13
1.2.2. Klíčové kompetence	15
1.2.3. Vzdělávací oblasti	17
1.2.4. Průřezová témata	18
2. Vstup do první třídy	21
2.1. Role školáka a žáka	22
2.2. Role rodičů ve vztahu ke škole	24
2.3. Rodiče a školská reforma	29
3. Informovanost veřejnosti o kurikulární reformě	33
3.1. Informovanost rodičů na státní úrovni	34
3.1.1. Způsob poskytování informací rodičům Ministerstvem školství	35
3.2. Informovanost rodičů na školní úrovni	37
3.2.1 Způsoby poskytování informací rodičům školou	40
4. Reforma školství ve Velké Británii jako možný zdroj inspirace pro české školství	45
4.1. Reforma školství z roku 1988	45
4.2. Informovanost rodičů na státní úrovni	48
4.2.1. Průvodce národním kurikulem	50
Závěr	54
Seznam použité literatury	56

Příloha A	59
Příloha B	60
Příloha C	61
Příloha D	62
Příloha E	63
Příloha F	64
Příloha G	65
Příloha H	66
Resumé	67

Úvod

Ve své bakalářské práci se zaměřuji především na způsoby, jakými je možné efektivně informovat rodiče o probíhajících změnách ve školství České republiky.

Nedostatečná informovanost rodičů bývá často označována jako jedna z hlavních příčin nepřijetí kurikulární reformy širokou veřejností. Přestože většina odborníků považuje roli rodičů při implementaci reformy do škol za klíčovou, není jejich seznamování s výstupy reformy věnována dostatečná pozornost. Lze tvrdit, že je tato oblast značně podhodnocena.

Ve své práci věnuji pozornost úloze Ministerstva školství a dále i samotných škol při procesu komunikace s neodbornou veřejností. Snažím se o rekapitulaci dosavadních prostředků, které byly pro informační kampaň využity, a pokouším se nalézt další možné cesty, jak rodičům lépe předávat informace.

Jako zdroj inspirace jsem si vybrala vzdělávací systém Velké Británie, který v tomto směru považuji za velmi vyspělý.

Při vzniku této práce jsem se na daný problém snažila dívat pohledem rodiče, který se v otázkách týkajících se školství dobře neorientuje, a tudíž hledá informace, které jsou pro něj srozumitelné a objasňují otázky spojené se zavedením kurikulární reformy. Na druhou stranu jsem se snažila neopomenout ani skupinu rodičů, která se o dění ve škole příliš nezajímá. Pokoušela jsem se zamyslet nad způsobem zprostředkování informací, který by zasáhl i tento typ rodiče.

Cílem mé práce je vyzdvihnout hlavní přínos reformy, poukázat na změny, které obnáší a pokusit se nalézt vhodný nástroj pro zprostředkování těchto informací rodičům.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol:

V první kapitole se věnuji především kurikulární reformě v České republice. Shrnuji důležité události, které předcházely jejímu vzniku a obracím pozornost na její nejpodstatnější změny, ke kterým dochází.

V druhé kapitole se věnuji významné etapě v životě rodiny, kterou je vstup do první třídy základního vzdělávání. Na toto období se snažím nejprve pohlédnout s pozice malého dítěte, které je nuceno přijmout role školáka a žáka. Stejnou pozornost pak věnuji také rodičům, jejichž život se zásadně mění a i oni jsou nuceni nové role přijmout. V závěru této kapitoly se věnuji současnému vztahu rodičů ke školské reformě v České republice.

Třetí kapitola se věnuje samotné problematice informovanosti rodičů o kurikulární reformě. Zaobírám se nejprve informovaností na státní úrovni a pak na úrovni školské. U obou těchto úrovní se snažím o shrnutí prostředků, jež jsou využívány k informačním kampaním.

Ve čtvrté kapitole volím jako zdroj inspirace reformu školství ve Velké Británii z roku 1988. Snažím se poukázat, že i tam došlo k významným změnám, pro jejichž úspěšné zavedení do škol byl nutný souhlas veřejnosti. Nakonec se pokouším nalézt možný nástroj pro zprostředkování jasných a srozumitelných informací široké veřejnosti, aplikovatelný v prostředí českého školství.

V závěru shrnuji výstupy této práce.

1. Kurikulární reforma

Již čtvrtým rokem prochází školství výraznou proměnou, která se dotýká všech oblastí vzdělávání v České republice. Tato proměna, nebo-li kurikulární reforma, se dotkne také všech obyvatel naší země. Reforma přináší mnoho změn, které slibují lepší komunikaci ve škole, rozvíjení dovedností u žáků a volnější pole působnosti u učitelů. Jak na straně pedagogů, tak na straně veřejnosti však panují obavy a pochybnosti, zda je vůbec tak rozsáhlá změna potřebná. Odpovědí může být například situace na pracovním trhu, který dnes vyžaduje vzdělání, které se od toho nabízeného v českých školách podstatně liší.

Reforma českého školství nevznikla ze dne na den. Podoba, jakou má dnes, má své počátky již brzy po roce 1989 a změny, které přináší, jsou pouze výrazem toho, co si žádá společnost nejen česká, ale i ta evropská.

1.1. Vývoj českého školství po roce 1989

Se změnou politického systému v roce 1989 přišly také první pokusy o provedení změn v systému českého vzdělávání. Zpočátku byly tyto snahy velmi obtížné, neboť chyběl teoretický podklad, protože v době před rokem 1989 nebylo možné hledat jakoukoliv alternativu k stávajícímu marxisticky laděnému systému vzdělávání, a nebylo tudíž možné vést jakoukoliv diskusi mezi pedagogickou veřejností.

Díky několika odborníkům vznikaly na počátku 90. let první dokumenty, které však nevytvářely žádnou ucelenou koncepci a nedošlo ani k všeobecnému konsensu pro přijetí těchto dokumentů jako závazného programu rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy.

Prvním významným dokumentem je dokument MŠMT z roku 1994 nazvaný *Kvalita a odpovědnost*¹, který definoval podmínky kurikulární politiky.

Kurikulárním dokumentem na státní úrovni byl od roku 1995 platný tzv. Standard základního vzdělávání². Všechny schválené a platné školní vzdělávací programy na ZŠ (Základní škola, Obecná škola, Národní škola) musely splňovat požadavky tohoto Standardu.

V roce 1996 přináší zpráva expertů z OECD³ konfrontaci našeho přístupu ke vzdělávání s přístupy ve vyspělých zemích. Nešetkala se však s takovou pozorností, jakou by si zasloužila, mnoho učitelů nebylo schopno zaujmout k doporučením expertů vyhraněnější stanovisko a v některých případech byla tato zpráva dokonce zpochybňována jako nepřiměřené posuzování jinak kvalitních výsledků českého školství.

Až v roce 1999 byla publikována analýza *České vzdělání a Evropa*, tzv. *Zelená kniha*⁴, která poprvé vyvolala zájem pedagogické veřejnosti o diskuzi nad stavem a potřebami českého školství. Tento zájem vyústil v letech 1999 až 2000 snahou o vyvolání diskuze za účasti široké veřejnosti. To se však nepodařilo, neboť veřejnost se odmítla této diskuzi zúčastnit a o danou problematiku se nijak zvlášť nezajímala.

V roce 2000 začala Rada pro vzdělávací politiku pracovat na strategickém dokumentu, který se měl stát součástí dlouhodobého plánu směřování českého školství. V únoru 2001 tak vznikl *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*, tzv. *Bílá kniha*⁵, která se stala podkladem k realizaci školské reformy a mimo jiné také definuje šest hlavních cílů vzdělávání (např. zpřístupnění celoživotního učení, zlepšení pozice ČR

¹ Kvalita a odpovědnost. Program rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Praha: MŠMT 1994.

² Standard základního vzdělávání. Praha: MŠMT 1995.

³ Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika. Praha: OECD: Paris 1996.

⁴ České vzdělání a Evropa. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku 1999.

⁵ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Praha: MŠMT 2001.

v mezinárodních srovnávacích výzkumech nebo přenesení větší míry zodpovědnosti na kraje).

Na Bílou knihu navazovala tvorba Rámcových vzdělávacích programů a příprava nových zákonů. Rámcové vzdělávací programy plní funkci jakési mapy pro tvorbu vlastních školních vzdělávacích programů.

V roce 2004 byl po čteném připomínkování a několikerém vrácení schválen školský zákon (zákon č. 561/2004)⁶, zákon o pedagogických pracovnících (zákon č. 563/2004)⁷.

Školský zákon stanoví všem školám povinnost začít v 1. a 6. třídách vyučovat podle svých školních vzdělávacích programů od 1. září 2007. Střední školy a čtyřletá gymnázia mají začít učit podle vlastních školních vzdělávacích programů od 1. září 2009.

1.2. Klíčové změny

Základní stavební kameny reformy českého školství tvoří *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR tzv. Bílá kniha*⁸ a *Rámcové vzdělávací programy*⁹ (rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání RVP PV, rámcový vzdělávací program základního vzdělávání – RVP ZV, rámcový vzdělávací program gymnaziálního vzdělávání – RVP GV, a středního odborného vzdělávání RVP SOV). Tyto dokumenty představují v systému kurikulárních dokumentů státní úroveň. Úroveň školní představují školní vzdělávací programy nebo-li ŠVP. Jejich tvorba je plně v kompetenci jednotlivých škol. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční

⁶ Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ze dne 24. září 2004.

⁷ Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ze dne 24. září 2004.

⁸ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Praha: Taurus 2001.

⁹ Všechny dostupné verze RVP pro jednotlivé stupně vzdělávání lze nalézt na internetových stránkách www.rvp.cz

vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy - předškolní, základní a střední vzdělávání. Název jasně vystihuje, že dokument RVP bude školám poskytovat jen jakýsi rámec toho, co si žáci mají během základní školy osvojit a čemu se naučit.

Rámcové vzdělávací programy¹⁰:

- vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě
- vycházejí z koncepce celoživotního učení
- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání
- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání

Změn, které reforma přináší, je mnoho. Mezi ty důležitější a nejvíce diskutované patří:

- tvorba osnov, tzv. školní vzdělávací programy
- klíčové kompetence
- vzdělávací oblasti (vzdělávací obsah)
- průřezová témata

Všechny tyto změny mají společně vést k naplnění cílů vzdělávání. Obecné cíle vzdělávání jsou definovány v Bílé knize, cíle pro jednotlivé etapy vzdělávání jsou součástí rámcových vzdělávacích programů (RVP

¹⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VUP 2004, s. 1-2.

ZV, RVP GV, RVP SOV). Cíle¹¹ vzdělávání musí být odvozovány jak z individuálních, tak i společenských potřeb. Vzdělávání se nevztahuje jen k vědění a poznávání, tedy k rozvíjení rozumových schopností, ale i k osvojování si sociálních a dalších dovedností, duchovních, morálních a estetických hodnot a žádoucích vztahů k ostatním lidem i ke společnosti jako celku, k emocionálnímu a volnímu rozvoji a v neposlední řadě pak ke schopnosti uplatnit se v měnících se podmínkách zaměstnanosti a tím i trhu práce.

1.2.1. Školní vzdělávací programy

Oproti letům minulým, kdy osnovy byly jasně určené státem, byly vydávány centrálně tzv. „shora“ a platily pro všechny školy stejně, se nyní školám nabízí možnost větší autonomie. Školy samy si mohou rozhodnout, kdy a jakým způsobem naučit žáky určité množství znalostí. Nově se připojuje také osvojení dovedností.

Na základě RVP si jednotlivé školy samy vytvoří své vlastní *školní vzdělávací programy*¹² (dále ŠVP), které by jim měly být šité na míru, měly by umožnit co nejlépe využít jejich vlastního potenciálu a které by také měly nejlépe reflektovat potřeby jejich žáků. Učitelé nebudou vázáni na tradiční „osnovy“, kterých se musí držet, ale vytvoří plány výuky, které jim umožní přizpůsobit výuku tempu žáků a více uplatňovat individuální přístup k nim.

ŠVP se stává povinným dokumentem, který je stanoven školským zákonem, a ředitel školy odpovídá za jeho přípravu a realizaci¹³. Na tvorbě ŠVP by se však měl podílet celý pedagogický sbor. Učitelé by měly

¹¹ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Praha: Taurus 2001, s.13.

¹² Manuál pro tvorbu ŠVP. Praha: Taurus 2005.

¹³ Manuál pro tvorbu ŠVP. Praha: Taurus 2005.

pracovat jako jeden tým, společně hledat cesty pro nejvhodnější způsob vzdělávání na konkrétní škole a pro naplnění cílů, které vyplývají z RVP a jsou stanoveny na obecné úrovni Bílou knihou. Učitelé tak získávají jedinečnou možnost realizovat své představy o tom, jak má výuka na škole vypadat.

„Školní vzdělávací programy znamenají otevření nových možností pro učitele i jejich žáky, a tak by také měly být vnímány¹⁴.“

Při tvorbě školních vzdělávacích programů by si školy také měly uvědomit, co rodiče od školy očekávají, jaké jsou jejich představy o vzdělávání na jednotlivých školách. Janovská¹⁵ přichází s údaji, které by školy určitě měly zvážit. Podle jejích zjištění hraje vzdělání u rodičů zásadní roli. V současném trendu ho staví na přední místa svých priorit. Je pro ně velmi důležité, aby dítě na základní škole získalo kvalitní základ pro další studium na středních a vysokých školách. Přejí si, aby jejich dítě bylo ve škole spokojené. Na přední místa staví také individuální přístup k dítěti, dobrou komunikaci mezi učitelem a žákem a v neposlední řadě také dobrou komunikaci mezi učitelem a rodiči¹⁶.

¹⁴ D. Kuchtová – ministryně školství v roce 2007 In: Kučerová, M.: Škola se mění. Zatím pro 1. a 6. třídy. iDnes, 2007 [online]. [cit. 2008-05-30] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/skola-se-meni-zatim-pro-1-a-6-tridy-do5-domaci.asp?c=A070903_082914_domaci_jan>

¹⁵ Janovská, B.: Víte, jakou školu si pro své děti přejí rodiče? In: Učitelé listy, 2008 [online]. [cit. 2008-05-31] Dostupné z: <<http://ucitelskelisty.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=103567&CAI=2148>>

¹⁶ Dobrá komunikace mezi učitelem a rodičem obsadila v dotazníku Janovské 6. pozici, dobrá informovanost rodičů obsadila pozici 9. z 15 pozic, které měli respondenti určit ze 41 celkových znaků, kterými se vyznačuje dobrá škola.

1.2.2. Klíčové kompetence

Dnešní společnost klade na člověka nemalé nároky. Ten je konfrontován se světem, který je komplexní v mnoha oblastech života. Rostoucí migrace, stárnoucí populace, stále vzrůstající míra nezaměstnanosti, ale také masivní rozvoj informačních technologií vede k zamyšlení, co má být cílem vzdělávání nejen v příštích několika letech, ale i v daleké budoucnosti. Je nutné položit si otázku, zda je současné především základní vzdělání dostačující pro uplatnění člověka jak na trhu práce, tak v životě celkově.

V březnu roku 2000 došlo k zasedání Evropské rady v Lisabonu, kde byl ustanoven nový strategický cíl EU – stát se „v globálním měřítku nejkonzurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou založenou na znalostech, která bude schopna udržitelného hospodářského růstu, nabídne více pracovních příležitostí a zajistí větší míru sociální soudržnosti¹⁷.“ Toto zasedání vyzvalo také všechny členské státy EU, aby stanovily rámec dovedností, které jsou pro plnění tohoto cíle potřebné a k jejichž osvojování by mělo docházet v rámci celoživotního vzdělávání. Tyto dovednosti musí reflektovat rychle měnící se svět a jejich osvojení by mělo zajistit větší šance na úspěch každého jednotlivce.

Na základě mnoha výzkumů a jednání byly nakonec skupinou pro základní dovednosti na podzim roku 2001 a na jaře 2002 definovány tzv. klíčové kompetence, které představují hlavní cíl v oblasti vzdělávání. Tato skutečnost se pak následně odrazila i v nových kurikulárních dokumentech České republiky a klíčové kompetence se staly součástí Rámcových vzdělávacích programů. K jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah a činnosti, které ve škole probíhají¹⁸.

¹⁷ Evropská rada 2000, odst. 5

¹⁸ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VUP 2004.

Termínem klíčové kompetence je označován souhrn dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti¹⁹. Bylo definováno šest klíčových kompetencí, které by si na konci základního vzdělávání měl osvojit každý žák.

Mezi klíčové kompetence v rámci RVP ZV patří:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence občanské
6. kompetence pracovní

Proces osvojování klíčových kompetencí nekončí ukončením povinné školní docházky. Jedná se o proces celoživotní. Každý žák začne s osvojováním kompetencí na základní škole. Tyto kompetence rozvíjí na dalším stupni vzdělávací soustavy. V případě gymnaziálního vzdělávání žáci dále rozvíjí pět kompetencí, které jsou na této úrovni vzdělání považovány za klíčové:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence občanské

¹⁹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VUP 2004.

Klíčové kompetence neexistují jako samostatné, izolované jednotky, ale vzájemně se různými způsoby prolínají.

1.2.3. Vzdělávací oblasti

K úspěšnému naplnění cílů kurikulární reformy je nutné, aby došlo k celkové změně vzdělávacího systému. Nestačí pouze zavést nové prvky (např. klíčové kompetence), je potřeba změnit systém jako celek, ve všech jeho částech. Nelze ustanovit nové cíle, zavést nové metody a přitom nezměnit vzdělávací obsah, hodnocení žáků či vztahy mezi učiteli a žáky.

Kurikulární reforma se snaží navodit takové změny ve vzdělávacím obsahu, které by podpořily proces a výsledky učení z hlediska jeho potřeby, výběrovosti, trvalosti i propojenosti se životem²⁰.

V RVP ZV je vzdělávací obsah členěn do vzdělávacích oblastí, které jsou tvořeny vzdělávacími obory, obsahově blízkými či pouze jedním vzdělávacím oborem.

Vzdělávacích oblastí je devět. Patří mezi ně:

- Jazyk a jazyková komunikace (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*)
- Matematika a její aplikace (*Matematika a její aplikace*)
- Informační a komunikační technologie (*Informační a komunikační technologie*)
- Člověk a jeho svět (*Člověk a jeho svět*)
- Člověk a společnost (*Dějepis, Výchova k občanství*)
- Člověk a příroda (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*)

²⁰ Tupý, J.: Vzdělávací oblasti. Metodický portál RVP, 2005 [online]. [cit. 2008-07-02] Dostupné z: <<http://www.rvp.cz/clanek/6/336>>

- Umění a kultura (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)
- Člověk a zdraví (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)
- Člověk a svět práce (*Člověk a svět práce*)

Možnost spojování předmětů do vzdělávacích oblastí by měla školám umožnit, aby žáci získávali informace v širších souvislostech. Doposud se velmi často stávalo, že se žák dozvěděl jednu a tutéž informaci v rámci několika předmětů. Vzhledem k tomu, že se tak stávalo pokaždé v jiném čase, byli žáci málo kdy schopni uvědomit si souvislost a propojení této informace i v jiných oblastech života. Znalosti se tak dostávaly k žákům jako izolované trsy dat. Vhodné propojení společných témat jednotlivých předmětů v provázané celky by mělo zajistit, aby se takové situace vyskytovaly v co nejmenší míře.

1.2.4. Průřezová témata

Významnou součástí Rámcových vzdělávacích programů se stávají tzv. *Průřezová témata* (dále PT). Tento termín se objevuje v českém školství poprvé. A jako všechny novinky, které reforma přináší, i tento pojem vyvolává obavy a řadu otázek. Je velmi důležité správně pochopit, co jsou to průřezová témata a jak s nimi učitel v souvislosti se vzdělávacími oblastmi může nakládat.

Průřezová témata jsou specifické okruhy témat, které si vyžádaly své vlastní místo v RVP. Představují oblasti, které reflektují aktuální otázky a problémy současného světa. Dá se říci, že složitost a náročnost dnešní doby si tato témata sama určila.

V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata²¹:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Uvedená témata představují další povinnou část vzdělávacího obsahu základního vzdělávání a musí být všechna zařazena jak na 1. tak na 2. stupeň základní školy.

Při jejich zpracování do jednotlivých ŠVP mají školy ponechanou značnou volnost. Na rozdíl od vzdělávacích oblastí nemají průřezová témata stanoveny závazné očekávané výstupy ani závazný obsah, a tak záleží pouze na učitelích, jak se rozhodnou tato témata do výuky zařadit.

Průřezová témata mohou být vyučovány jako součást konkrétních vzdělávacích oblastí, což jejich široké spektrum problémů, které se snaží obsáhnout, velice dobře umožňuje. Nebo mohou být vyučovány jako samostatné předměty prostřednictvím seminářů, volitelných předmětů atd.

Jelikož PT představují oblast pro učitele zcela neznámou, je téměř jisté, že vyvolají kromě nadšení u některých jednotlivců, především vlnu obav a strachu. Učitelé mohou být nejistí, zda témata zpracovali správně, zda metody, které používají, vedou k očekávaným výstupům a nakonec zda se všichni žáci doberou stejných odpovědí a závěrů. Přestože jsou tyto obavy přirozené, nejsou zcela na místě. Při zpracování témat do ŠVP by si učitelé

²¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VUP 2004.

měly být neustále vědomi hlavního cíle vzdělávání a tím je osvojení si klíčových kompetencí. Vše, co se ve škole děje tak musí směřovat k jejich naplňování. Mimo jiné, učitelé budou pracovat se žáky, kteří získali vědomosti, schopnosti a dovednosti prostřednictvím různých vzdělávacích oblastí, a tam již závazné výstupy stanoveny jsou. Cíle mají tedy všechny školy stanoveny stejně, jediné v čem se budou lišit, jsou vzdělávací strategie. To však je věc žádoucí.

PT jsou důležitou součástí RVP a následně pak ŠVP také proto, že pomáhají rozvíjet osobnost žáků, a to zejména v oblasti postojů a hodnot. Nabízejí prostor, kde se prostřednictvím vědomostí, dovedností a schopností spolu s osobní zkušeností mohou tyto hodnoty a postoje vytvářet a také dále rozvíjet.

PT představují pro učitele jednu z dalších možností, jak naplnit své vlastní představy o výuce a vytvářejí příležitost pro uplatnění kreativních a netradičních přístupů ve vzdělávání. Jsou prostorem jak pro učitele, tak i pro žáka, který může rozvinout své individuální předpoklady a vlastnosti. Na druhou stranu je zřejmé, že kladou na pedagogy nároky, které nemusí být vždy lehké splnit. Přes všechny obtíže jsou přesto velikým přínosem, kterého by měl každý pedagogický sbor využít.

2. Vstup do první třídy

Příchod do školy představuje zátěžové období pro dítě i rodiče. Obě strany tuto dobu prožívají různě, mají své vlastní představy a svá očekávání.

Na straně dítěte jde o představy, které se nezakládají na vlastní zkušenosti. Dítě má informace o škole zprostředkovány prostřednictvím rodičů či starších sourozenců. V této době bývá škola prezentována jako cíl, ke kterému dítě směřuje a mělo by být dobře připraveno. Vágnerová²² v této souvislosti uvádí také změnu vztahu k aktivitě. Ta přestává být rodiči akceptována jako samoučelná a stává se prostředkem k dosažení nějakého jiného cíle (v tomto případě školní úspěšnosti, tj. uspokojující zvládnutí role školáka). Tlak vyvíjený na dítě, aby zvládlo svou roli úspěšně, může u některých dětí vést ke strachu ze školy, k odmítání školy navštěvovat a k vytvoření nejrůznějších obranných mechanismů. Dalšími příčinami záporného vztahu ke škole může být obava z neznámého prostředí a z nového kolektivu. V takovém případě je dobré zvážit, zda není vhodné nástup do školy odložit.

Vstup dítěte do školy znamená zlomové období i na straně rodičů. Nejen, že prožívají obavy, zda dítě ve škole uspěje, zda se zvládne úspěšně adaptovat na nové prostředí a zda se vypořádá s novým životním rytmem, který škola nastolí, mění se také podstatně jejich role. Jak upozorňuje Vágnerová²³, rodiče ztrácejí monopol nad výchovou a vlivem na dítě. Část své moci musí přenechat škole jako instituci a konkrétně učiteli jako jejímu představiteli. Ve vztahu ke škole se dokonce oni sami stávají podřízenými vyšší institucionální autoritě. Tato změna může vyvolávat pocity nejistoty, rivalit a žárlivosti na učitele, event. obavy z nároků školy apod.

²² Vágnerová, M., 1998, s. 6

²³ Vágnerová, M., 1998, s. 7

V této situaci je především na škole, jakou zaujme k postoji rodičů pozici a jak dokáže jejich nejistoty překonat. Mělo by být v jejím zájmu najít vhodnou cestu, jak s rodiči komunikovat. Škola by měla rodiče často informovat o tom, co se v ní děje, a postavit je tak na úroveň partnerů, jímž jde o dosažení stejného cíle, a tím je úspěšné zvládnutí školních nároků a vytváření pozitivního vlivu na dítě.

Doba vstupu do první třídy základního vzdělávání je velmi nelehké období a na jeho úspěšném zvládnutí velmi závisí budoucí vývoj dítěte. Na závěr této kapitoly je nutno podotknout, že toto zvládnutí je spojeno se dvěma důležitými faktory, které mají pro vstup do školy zásadní význam. Těmi faktory jsou školní zralost a školní připravenost²⁴. Problémy, se kterými je období raného školního věku spojováno jsou často zaviněny právě nedostatečnou zralostí či připraveností.

2.1. Role školáka a žáka

Příchod do školy znamená v životě dítěte i celé rodiny důležitý sociální mezník. Ten je spojen v případě dítěte s přijutím nových rolí. Vágnerová²⁵ rozlišuje roli školáka a roli žáka.

Role školáka je situována v představách dítěte někam do budoucnosti. O této roli přemýšlí v mezích svého prelogického myšlení a vzhledem k prezentismu²⁶ nemá pro dítě žádný subjektivní význam. Dítě si roli spojuje s materiálními symboly jako je např. školní aktovka, oblečení na tělocvik, penál atd. Své pocity může projevat prostřednictvím hry. Dítě

²⁴ Oba termíny jsou detailně popsány In: Vágnerová, M.: Vývojová psychologie. Praha: Portál 2000, s. 136 a 141. Vzhledem k zaměření mé práce je detailněji nerozpracovávám.

²⁵ Vágnerová, M., 1998, s. 8 - 11

²⁶ Znak myšlení předškolních dětí, který se projevuje koncentrací na přítomnost, tj. aktuální stav dítěte.

tak může vyjadřovat své představy o budoucí roli, či do hry projektovat některé své obavy. Materiální symboly pro dítě znamenají proměnu vnějších znaků (taška na zádech), což má přímý vliv na změnu vnitřní identity (dítě se jinak chová, jinak se cítí). Většina dětí prožívá toto očekávání pozitivně, neboť přijetí role školáka se projeví v zisku vyšší prestiže²⁷ než tomu bylo u role předškoláka.

Reálným vstupem do školy dítě přijímá roli žáka, která přináší již konkrétní situace, mnohdy velmi zátěžové. Dítě ztrácí část jistoty o své jedinečnosti, kterou mu za všech okolností poskytovaly rodiče, a stává se jedním z kolektivu dětí, je součástí sociální skupiny nazvané školní třída. Jeho chování přestává být akceptováno jako bezúčelné, dítě chápe, že je přijímáno na základě plnění požadavků a norem určených školou.

Do jeho života vstupuje nová významná autorita a tou je osoba učitele. Pro dítě je velmi podstatné vytvořit si s touto novou osobou pozitivní vztah. Někdy dochází až k úplnému zbožňování paní učitelky. Tento vztah je také důležitý proto, neboť dítě prostřednictvím něho získává důvěru ve školu jako instituci vůbec.

Novým faktorem, s nímž se dítě setkává ve škole, je hodnocení. To je vázáno na výkon, který ve škole podává. Odtud se pak odvíjí sebehodnocení dítěte, které je v mladším školním věku velmi citlivě vnímáno, neboť je úzce vázáno na to, co si myslí okolí. Dítě je tedy hodnoceno učitelem či dětskou skupinou. Takové hodnocení bývá objektivnější, ale také tvrdší, pro dítě v některých případech hůře akceptovatelné a to může představovat jednu ze zátěžových situací.

Přijetí těchto nových rolí je časově vymezeno v závislosti na vývojové úrovni, kterou dítě dosáhlo. Roli školáka přijímá kolem 6, někdy 7 roku života a tato role není výběrová. Vstup do školy je akt, který je spojen

²⁷ Role školáka přináší větší sociální prestiž, tím se ale její výhodnost vyčerpala.

s rituálem oslavy prvního školního dne, aby se tak jasně vymezil přechod do dalšího vývojového stupně.

2.2. Role rodičů ve vztahu ke škole

Zajímavý výzkum²⁸ na toto téma provedla v rozmezí let 2001 až 2003 PhDr. Milada Rabušicová, Dr. spolu se svými pracovníky z Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Ve svém výzkumu se zabývali tím, jaké role na sebe rodiče berou ve vztahu ke škole, na niž se vzdělává jejich dítě, a jak škola, respektive lidé v ní, vnímají rodiče. Další otázku, kterou si autoři tohoto výzkumu položili, bylo, jak svou roli vnímají samotní rodiče.

Na základě prostudované literatury²⁹ definovali autoři jednotlivé role rodičů a popsali jejich charakteristiky a projevy. Tyto charakteristiky pak použili k vytvoření dotazníku, který rozeslali ředitelům a zástupcům rodičů z 300 mateřských škol a 600 základních škol prvního a druhého stupně vybraných náhodně ze všech mateřských a základních škol v České republice.

Byly identifikovány tři základní přístupy k rodičům ze strany školy, a to pohled na rodiče jako na zákazníky (klienty), jako na partnery³⁰ a jako na občany³¹. Vedle těchto teoretických konceptů v praxi stále ještě přetrvává také situace, kdy jsou rodiče ve vztahu ke škole považováni spíše za problém než za partnery, klienty či občany. Na základě tohoto tvrzení definuje Rabušicová ještě jednu kategorii – pohled na rodiče jako na

²⁸ Rabušicová, M. a kol.: Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: PF UK 2002.

²⁹ Jedná se o literaturu zahraničních autorů, tudíž je v ní popisováno školní prostředí, které se v některých znacích od českého liší, což se projevilo i na výsledcích výzkumu.

³⁰ Docking, 1990

³¹ Vincent, 2000, s. 156.

problém. K tomu je nutno dodat, že ačkoliv se situace v tomto směru zlepšuje a školy stále více volí spíše klientský či partnerský přístup, přesto ještě v dnešní době, po roce platnosti nových kurikulárních dokumentů, existují v České republice školy, kde je komunikace mezi školou a rodiči na téměř nulovém bodě a rodiče jsou opravdu vnímáni jako zdroj problémových situací.

Jednotlivé charakteristiky přístupů k rodičům:

1. **Rodiče jako problém**³²

Rodiče jako problém – „nezávislí“ rodiče

Jedná se o rodiče, které své rodičovské povinnosti plní v rámci pravidel, které si sami stanovili. Pro školu by tito rodiče nemuseli představovat problém, pokud by školy neměly povinnost dokumentovat své styky s nimi³³.

- se školou udržují minimální kontakt
- zájmové kroužky jako alternativní zdroje vzdělání mají větší význam pro dítě než příprava do školy³⁴
- domnívají se, že rodina má na výsledky dítěte větší vliv než škola

³² Tento pohled na rodiče se dále dělí na další tři základní podoby, které lépe charakterizují daný přístup.

³³ Vincent, 2000, s. 156.

³⁴ Dáno rozdílným pohledem na hodnoty rodičů a těch, které předává škola.

Rodiče jako problém – „špatní“ rodiče:

Může se jednat o rodiny žijící na okraji společnosti nebo rodiče s vlastním problémem (alkoholici, nemocní, workoholici atd.). Toto označení mohou získat i rodiče, kterým chybí potřebné sociální kompetence a ostýchají se se školou komunikovat³⁵,

- neprojevují o školní výsledky svých dětí zájem
- nezajímají se o to, jak se dítě ve škole chová
- školu a její názory neakceptují, nepodporují, někteří ji přímo ignorují

Rodiče jako problém – „snaživí“ rodiče:

- přehnaně dítěti pomáhají s plněním školních povinností
- se školou komunikují často, někdy i v případě úplných maličností
- požadují informace o výsledcích svých dětí
- přehnaně kritizují práci učitelů a vedení školy

2. Rodiče jako zákazníci (klienti)

Tento přístup nemusí mít pouze pozitivní důsledky, jak by na první pohled mohlo zdát. Role rodičů jako zákazníků, která nabízí možnost ovlivnit kvalitu „kupovaných“ služeb, může být také časově náročná a role kontrolorů, s touto pozicí spojená, nemusí být pro každého rodiče příjemná.

³⁵ Mebus, 1995

„Tito rodiče si jsou obvykle vědomi svého omezení pochopit z venčí všechny procesy odehrávající se ve škole, a proto mají spíše tendenci učitele vnímat jako profesionály a do jejich práce příliš nezasahovat“³⁶.

- danou školu pro dítě volí záměrně, zavedení určité „spotřebitelské kultury“
- přejí si, aby vedení přijímalo co nejkvalifikovanější učitele
- trvají na tom, že je škola povinna podávat jim informace

3. Rodiče jako partneři

V souvislosti s tímto přístupem zmiňuje Rabušicová dva pohledy na role, které mohou rodiče zaujmout. Buď se jedná o pohled na rodiče jako na *výchovného partnera* anebo o pohled, který v rodiči spatřuje spíše *partnera sociálního*. Výchovného partnera představuje jednotlivec či skupina, která jedná především v zájmu výchovy a vzdělání dítěte, sociální partneři vstupují do vztahů se školou především v zájmu rozvoje školy jako instituce. V obou případech je však v zájmu rodičů co nejlépe prospět svým dětem.

Rodiče jako výchovní partneři:

- nemají problém komunikovat s učitelem, naslouchají jeho radám, vyjadřují své názory
- pomáhají dítěti s plněním školních povinností
- jsou ochotni poskytnout pomoc třídě svého dítěte (např. zapojit se do pořádání třídních akcí, finanční pomoc atd.)

³⁶ Allen, 1992, Cullingford, 1996

Rodiče jako sociální partneři:

- snaží se ovlivňovat rozhodování o důležitých věcech ve škole (např. slučování tříd atd.)
- zapojují se do formálních rodičovských struktur na škole (např. rodičovské sdružení, rada školy)
- vystupují v zájmu školy všude tam, kde to škole může prospět (např. v místním zastupitelstvu, v místním tisku)

4. Rodiče jako občané

Tento vztah je obecně vymezován jako typický vztah mezi občany a institucí. Rodiče jako občané uplatňují svá práva a své odpovědnosti vůči školám. „Občanský princip je zatím nejméně ze všech vyjádřen v podobě konkrétních podmínek vztahů spolupráce školy a rodiny“³⁷.

Rodiče jako občané:

- budou se zajímat o školu i po skončení školní docházky jejich dítěte
- přáli by si, aby škola sloužila i jiným účelům, než je vzdělávání dětí (např. pořádala večerní vzdělávací kurzy pro dospělé, poskytovala rodičům poradenskou činnost)
- zdůrazňují důležitost občanské výchovy ve škole

Výzkumem bylo zjištěno, že nejčastěji je rodičům v české škole připisována role zákaznická. Bylo také zjištěno, že není téměř žádný rozdíl mezi tím, jak rodiče vnímají zástupci škol a jak se vnímají oni sami.

³⁷ Rabušicová, M. a kol.: Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: PF UK 2002.

Rozpoznání těchto rolí je jedním z klíčových znaků dobré komunikace mezi školou a rodiči, kteří z globálního pohledu představují veřejnost. Ta má pro školství jako takové velmi důležitou úlohu, neboť se zpětně bez její podpory neobejde. Není pouze na rodičích, jakou roli vůči škole zaujmou, je především důležité k jakému postoji je bude sama škola rodiče vybízet právě způsobem své komunikace a otevřené informovanosti o životě ve škole i mimo ni.

2.3. Rodiče a školská reforma

Na internetových stránkách Ministerstva školství jsou uveřejněny některé názory ředitelů a učitelů z vybraných základních škol na otázku „ Co konkrétně přinese reforma vaší škole?³⁸“ Mnozí z nich mimo jiné uvádějí také jako výraznou změnu vztah k rodičům.

„Školská reforma umožnila rodičům větší možnost vybrat školu vhodnou právě pro jejich dítě ze širší nabídky.“ : Romana Beková, učitelka na základní škole, Chomutov.

„Postupně se měnilo celkové klima školy i způsob spolupráce a komunikace s rodiči. Vidíme další možnost užší spolupráce s rodiči a zvýšení zájmu rodičů o výsledky svého dítěte a hlavně také o celkové dění ve škole – „co se to naše dítě vlastně učí, jak se to učí, proč se to učí apod.“ Předpokladem je samozřejmě otevřenost a vstřícnost školy vůči rodičům.“ : Jan Pechák, ředitel na základní škole, Příbram.

³⁸ Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/skolskareforma/co-konkretne-prinese-skolska-reforma-rodicum-a-jejich-detem-v-tomto-skolnim-roce>>

"Větší důvěru rodičů k práci učitele a vedení školy" : Helena Fučíková, ředitelka na základní škole, Praha 10 – Hostivař.

Jak je uvedeno v předešlé kapitole, rodiče zaujímají ve vztahu ke škole rozličné role a různě jsou také vnímáni zpětně zástupci škol. Nejčastěji jsou pak v ČR učiteli rodiče vnímáni jako klienti školy³⁹.

Rodič jako klient může zaujímat několik pozic. Ve vztahu k reformě jsou zajímavé dva postoje:

1. rodič jako klient, který odmítá reformu – chce školu takovou jakou ji sám zažil
2. rodič jako klient, který reformu žádá, ale škola ji odmítá

Důvodů, proč rodič může reformu odmítat, je několik. Obecně se zde projevuje přirozená obava z něčeho nového, neznámého. Přestože stávající stav nemusí rodiče uspokojovat, je to systém, který znají, ve kterém se dokážou orientovat a mají s ním svou vlastní zkušenost. Konkrétně se pak může jednat o nedostatečnou informovanost ze strany školy nebo o nechuť informace vyhledávat a zjišťovat. Nová školská reforma klade velký důraz na aktivitu učitelů, nově však také vtahuje více do dění ve škole i mimo ni rodiče. Jejich zájem je pro ni klíčový a to může být pro některé rodiče nepřekonatelný problém⁴⁰.

„Nutným předpokladem pro úspěšné postupné uplatňování reformy je daleko užší spolupráce s rodiči – asi nejtěžší úkol pro vedení a pedagogy

³⁹ Rabušicová, M. a kol.: Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: PF UK 2002.

⁴⁰ může se jednat o rodiče pracovníě vytížené nebo o rodiče, kteří ve vztahu k škole zaujímají roli rodiče problémového – „špatného“

škola je přesvědčit všechny rodiče o významném přínosu školské reformy pro jejich děti (řada rodičů pořád inklinuje k názoru „co bylo dobré pro mě, je dobré i pro moje dítě“ a srovnává současnou reformující se školu s tou „svojí“ školou před lety).“ : Jan Pechlák, ředitel na Základní škole, Příbram – Březová Hora⁴¹

Společnost sama o sobě nepociťuje potřebu změn ve vzdělávání. Jak uvádějí všechny výzkumy veřejného mínění, čeští dospělí občané všech věkových kategorií jsou se vzděláváním na českých školách spokojeni⁴².

Jak dále uvádí studie SKAV, rodiče nijak netouží po tom, aby se děti do školy těšily a měly ji rády, důležité pro ně je, aby je dostatečně připravila na přijímací řízení do dalšího stupně vzdělávání, aby v ní vládl pořádek a kázeň. To, že se školní docházka pro děti časem stane nepříjemnou, nudnou a odrazující od jakéhokoliv dalšího vzdělávání, považují za přirozené, neboť tomu tak bylo i v době, kdy byli žáky oni sami. Jinou cestu vzdělávání si nedokážou představit.

Druhým příkladem rodiče jako klienta školy, který se objevuje v praxi, je naopak rodič, který změny vítá, má zájem se školou spolupracovat, účastnit se školních akcí atd., avšak naráží na nezájem ze strany jednotlivých učitelů a i samotného vedení. Některé školy zvolily postup, který není právě žádoucím. Své školní vzdělávací programy si nechaly zpracovat pouze formálně a vyučují stále postaru⁴³.

⁴¹ Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/skolskareforma/co-konkretne-prinese-skolska-reforma-rodicum-a-jejich-detem-v-tomto-skolnim-roce>>

⁴² Simonová, J., Straková, J.: Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy. Praha: SKAV 2005 [online]. [cit. 2008-06-22] Dostupné z: <http://www.skav.cz/admin/upload/fck/file/publikace/studie/studie_rvp.pdf>

⁴³ Že tomu tak opravdu může být, připouští v rozhovoru pro iDnes.cz bývalá ministryně školství Dana Kuchtová. In: Kučerová, M.: Škola se mění. Zatím pro 1. a 6. třídy. iDnes, 2007 [online]. [cit. 2008-05-30] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/skola-se-meni-zatim-pro-1-a-6-tridy-do5-/domaci.asp?c=A070903_082914_domaci_jan>

Takový rodič má několik způsobů, jak s danou situací naložit. Tím nejradikálnějším je změna školy, kterou dítě navštěvuje. V místech s možností volby mohou rodiče své děti přihlásit na tzv. „lepší“ školy, které splňují jejich požadavky a pracují také v souladu s požadavky školské reformy. To může mít za následek vytvoření jakéhosi zdravého konkurenčního prostředí mezi školami, zvláště děje-li se tak v masovém měřítku. V takovém prostředí se rodič může chovat opravdu jako klient, který si nabízené služby vybírá a jelikož je platí ze svých daní, žádá také určitou úroveň kvality.

Kde taková možnost není, či existuje jen ve velmi omezeném měřítku, mohou rodiče vyjádřit nespokojenost například prostřednictvím školské rady, která může docílit až úplné změny vedení.

Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků (tedy především rodičům), zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy⁴⁴. Ze školského zákona dále vyplývá, že školská rada se mimo jiné vyjadřuje k návrhům školních vzdělávacích programů a k jejich následnému uskutečňování, podílí se na zpracování koncepčních záměrů rozvoje školy a podává podněty a oznámení řediteli školy, zřizovateli, orgánům vykonávajícím státní správu ve školství a dalším orgánům státní správy. Právě zde mají rodiče nástroj, jak případně prosadit žádoucí změny ve škole, která má zodpovědnost za vzdělání a výchovu jejich dítěte.

Rodiče mohou dále napomáhat k naplňování cílů reformy zralým převzetím dílu zodpovědnosti ve vzdělávání svého dítěte, podporou samostatnosti dítěte při jeho učení a také osobním zájmem o docházku svého dítěte do školy.

⁴⁴ Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ze dne 24. září 2003, § 167.

3. Informovanost veřejnosti o kurikulární reformě

Jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách, české školství prochází reformou, jejíž nedílnou součástí jsou také rodiče. Ti znamenají pro zdárnou implementaci reformy velmi důležitou skupinu. Jak bylo dále zmíněno, rodiče nepocítují potřebu nějak školu měnit a tudíž ani neprojevují o reformu žádný výraznější zájem. Na základě nemnohých a dosti neúplných informací vyjadřují nad stavem školství v ČR spokojenost, v souvislosti s reformou se obávají především snížení úrovně kvality vzdělání, kterou většinou ztotožňují s množstvím znalostí a vědomostí získaných žáky a studenty v rámci jednotlivých stupňů vzdělávání. Tato spokojenost je pak postavena z větší části na neznalosti skutečného stavu českého školství. Postoj rodičů vůči kurikulární reformě je tedy přirozeným výsledkem nedostatečné informovanosti o nastávajících změnách a jejich nutnosti.

Nová kurikulární reforma se začala připravovat v roce 2001. Následně byla zahrnuta do dokumentů nového školského zákona z roku 2004⁴⁵. Jak upozorňuje ve své práci Straková⁴⁶ vzniku reformy nepředcházela žádná celospolečenská diskuze, která by vyústila k všeobecnému konsensu o cílech a její celkové podobě. Nebyla provedena ani žádná detailní analýza aktuálního stavu vzdělávacího systému, nebylo tudíž zjištěno, jak systém naplňuje stanovené cíle a do jaké míry žáci skutečně ovládají učivo předepsané osnovami. Nebyly dále zjišťovány názory a postoje pedagogů, ani jejich odborná připravenost k realizaci změn. Celkově vznik a průběh

⁴⁵ s účinností od 1. 1. 2005

⁴⁶ Simonová, J., Straková, J.: Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy. Praha: SKAV 2005 [online]. [cit. 2008-06-22] Dostupné z: <http://www.skav.cz/admin/upload/fck/file/publikace/studie/studie_rvp.pdf>

reformy provázela nedostatečná komunikace a nezainteresovanost všech zúčastněných stran. Nedošlo tak k budování společné vize a strategie.

Reformě školství nepředcházela ani žádná informační kampaň, která by vysvětlila záměry reformy a snažila se získat podporu široké veřejnosti, a která by následně vyvolala zmiňovanou diskuzi. Na úrovni státní mělo být především v zájmu Ministerstva školství co nejvíce informovat kromě učitelů hlavně laickou veřejnost, na úrovni lokální je pak na jednotlivých školách postarat se, aby rodiče o svých plánech a záměrech dobře informovaly a získaly tak jejich náklonnost.

Závěrem je nutné podotknout, že dostatečná informovanost veřejnosti je jedním z klíčových předpokladů úspěchu reformy, velmi však také závisí, jakým způsobem jsou informace podávány, zda jsou srozumitelné pro všechny zúčastněné a jaká je jejich četnost.

3.1. Informovanost rodičů na státní úrovni

Dalo by se předpokládat, že jednou z priorit Ministerstva školství (dále MŠMT) bude informovat širokou veřejnost o veškerém dění, ke kterému v oblasti vzdělávání dochází. Jedná se o sektor, který se bezprostředně dotýká každého občana ČR, neboť povinnou školní docházku musí absolvovat každý z nás.

Kurikulární reforma je tak závažným tématem, že je zapotřebí věnovat jí daleko větší pozornost. Jak jsem již několikrát zmínila v předešlých kapitolách, získání podpory veřejnosti hraje pro úspěch reformy jednu z klíčových rolí. Domnívám se, že tento úkol je především v kompetenci MŠMT, které může vynaložit nemalé prostředky na informační kampaň a dosáhnout tak pozitivního ohlasu jak na straně odborné tak, a to zejména, na straně laické veřejnosti. Dále se domnívám, že by mělo být právě v zájmu MŠMT tuto kampaň vést úspěšně, neboť je hlavním zadavatelem

celého projektu a jako takové by mělo být připraveno všemožně podpořit realizátory reformy, za které jsou považováni pedagogičtí pracovníci.

MŠMT bohužel však takto svoji roli nevnímá. Spoléhá se na tradiční „ústní podání“ učitelů, místo prostředků, které by odpovídaly době a nutnosti vysvětlit tak velkou systémovou změnu⁴⁷. Není tedy nic překvapivého, že informovanost rodičů o probíhající reformě ve školství je velmi malá.

Nelze však tvrdit, že by MŠMT neposkytovalo informace žádné. Dle pedagogické a koneckonců i té laické⁴⁸ veřejnosti jsou to však informace značně nedostačující, kusé a pro veřejnost nesrozumitelné⁴⁹. MŠMT tak ani jednotně nepodporuje snahu učitelů rodiče informovat, dochází k roztržitému podávání informací, kde na jedné škole v jednom místě mají informace o reformě školství dostatečné, jinde vůbec žádné.

3.1.1. Způsob poskytování informací rodičům Ministerstvem školství

MŠMT podává informace o probíhající kurikulární reformě prostřednictvím svých internetových stránek⁵⁰. Na nich rodič nalezne odkaz nazvaný „Školská reforma“. Následující nabízené odkazy podávají informace o změnách ve školství na všeobecné rovině. Jsou zde prezentovány názory ředitelů a učitelů z vybraných MŠ a ZŠ na přínos reformy pro jejich školu. Dále jsou na těchto stránkách zodpovězeny

⁴⁷ Pro reformu školství nehorují učitelé, ani rodiče [online]. [cit. 2008-06-05] Dostupné z: <<http://www.scio.cz/media/RaS05.06.asp>>

⁴⁸ domnívám se však, že laická veřejnost očekává informace spíše od konkrétních škol a v nich pak od konkrétních učitelů. Ministerstvo by mělo tedy s rodiči navázat komunikaci skrze ně a poskytnout jim tak materiály, které budou tuto komunikaci reprezentovat.

⁴⁹ toto tvrzení stavím na základě většiny článků a studií v odborných pedagogických i neodborných časopisech a na tvrzení zástupců pedagogické veřejnosti, které jsem použila při studiu pro tuto bakalářskou práci.

⁵⁰ www.msmt.cz/skolskareforma

nejčastěji pokládané dotazy. V této části se rodič dozví např. co je hlavním cílem školské reformy, jaký je rozdíl mezi školním vzdělávacím programem a klasickými osnovami, nebo co přinese reforma právě rodičům a jejich dětem. V ostatních odkazech lze nalézt související informace o kurikulární reformě (výsledky různých šetření, uskutečněných ministerstvem atd.), desatero školské reformy, vyzdvihující deset jejích základních přínosů, kontakty na konzultační centrum, které je určeno základním školám jako odborná pomoc při tvorbě ŠVP.

Zajímavým odkazem je odkaz nazvaný „Leták pro rodiče“⁵¹, který prezentuje text nazvaný obdobně „Leták pro podporu kurikulární reformy“ a nabízí tento text také ke stažení. Předpokládám, že možnosti stáhnout si tento dokument mají využívat především učitelé, kteří ho pak mohou distribuovat dále mezi rodiče.

Domnívám se, že informace poskytované na tomto „Letáku“ rodičům, jsou velmi všeobecné a rodiči, který není seznámen s děním ve školství v delším časovém kontextu, aby tak mohl posoudit, k jakým změnám opravdu dochází, tento text mnoho neobjasní. Dokument navíc operuje s pojmy, které mohou být pro rodiče nesrozumitelné. Předpokládám, že rodič hledá přesné a srozumitelné informace o tom, co uskutečněné změny znamenají konkrétně pro něj a pro budoucí vzdělanost jeho dítěte.

Hlavním úkolem MŠMT by v současné době měla být cílená a strategická informační kampaň zaměřená na přesvědčení široké veřejnosti o důležitosti úspěšného zavedení kurikulární reformy do škol. Většina příležitostí, které jsou s reformou školství spojeny, může být promarněna, pokud samotná reforma zůstane nepochopena a skončí pouhým přepsáním starých osnov do nových formulářů, a v cílech a pojetí výuky se změní velmi málo nebo vůbec nic. Přestože MŠMT přenechává zodpovědnost informovat rodiče

⁵¹ Leták pro podporu kurikulární reformy [online]. [cit. 2008-06-05] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/letak-pro-podporu-kurikularni-reformy-1>>

především v kompetenci samotných škol, mělo by i tak být v jeho zájmu poskytovat podrobné informace a v jazyce, který je pro laickou veřejnost srozumitelný. K tomu by dle mého názoru mělo využít daleko více prostředků, kterými mohou být např. televize, vydání příruček pro snadnou orientaci ve školském systému pro rodiče, články v časopisech atd., a neomezovat se jen na komunikaci prostřednictvím internetových stránek, které jsou zacíleny pouze na skupinu rodičů, kterou lze nazvat „aktivní“. Jedná se však pravděpodobně o velmi úzkou skupinu, což se zpětně odráží na přijetí reformy veřejností. Rodiče, kteří informace aktivně nevyhledávají, tak zůstávají informacemi o dění v oblasti školství nezasaženi.

3.2. Informovanost rodičů na školní úrovni

Hlavním nositelem informací o kurikulární reformě a změnách ve školství jsou v současné době zejména učitelé na jednotlivých školách. Ti se snaží vysvětlovat záměr reformy rodičům, v souvislosti s tím obvykle zmiňují potřebu medializace a kvalitního zpřístupnění myšlenek kurikulární reformy veřejnosti, což je beze sporu úkol MŠMT, jak jsem uvedla v předešlé kapitole. Od rodičů jsou zaznamenány pozitivní reakce, když je jim věnován čas pro objasnění celého konceptu reformy (a ne pouze krátké spoty, případně výroky vytržené z kontextu prezentované médií). Zkušenost většiny škol je však bohužel taková, že rodiče o probíhající změny a tvorbu ŠVP nejeví zájem⁵².

Některé školy nabízejí dostatečné množství informací, jsou k rodičům otevřeny a vidí v nich důležité partnery při výchově dětí. Jinde je komunikace na nízké úrovni a dochází k ní jen v nejnutnějších případech.

⁵² SKAV: Výsledky vzdělávání a přidaná hodnota [online]. [cit. 2008-06-08] Dostupné z: <<http://www.skav.cz/cz/aktivity/kulate-stoly/archiv-kulaty-ch-stolu/2007/?id=7>>

Důvody problematické komunikace lze nalézt jak na straně školy, tak i na straně rodičů. Feřtek⁵³ uvádí několik důvodů, které tuto problematičnost v předávání informací způsobují.

Na straně rodičů:

- ***Rodiče o školství mnoho nevědí*** – osvěta mezi nimi je možná jen částečně a jedná se o dlouhodobý proces.
- ***Rodiče mají se školou špatné zkušenosti*** – vycházejí především z vlastní zkušenosti (normalizační školy sedmdesátých a osmdesátých let). Aniž si to uvědomují, škola je pro ně především represivní instituce, která ohrožuje jejich osobnost.
- ***Třídní schůzka je pro rodiče stresující zážitek*** – běžná třídní schůzka, kde se řeší i nepříjemné záležitosti před ostatními rodiči, není nejlepší cesta k otevřené a pozitivní komunikaci.
- ***Rodiče se učí prosazovat před učiteli své názory velmi obtížně*** – rodiče již vědí, že v nových poměrech mohou hájit práva svých dětí a prosazovat své názory, ale často to nedovedou, případně tak činí poněkud nekultivovaně.
- ***Není pravda, že se rodiče o vzdělání svých dětí nezajímají*** – rodiče jsou velmi různí⁵⁴ a zajímají se v různé míře

⁵³ Kolektiv autorů: Reforma školství v České republice. Praha: Člověk v tísni – Varianty 2006.

⁵⁴ viz. Kap. 2.2. Role rodičů ve vztahu ke škole

Na straně učitelů:

- ***Učitelé jsou konzervativní*** – podobně jako rodiče i učitelé odvozují svou představu o vzdělávání především z vlastní žákovské zkušenosti. I zde je nutné, aby došlo ke změně postojů, ovšem i zde se jedná o dlouhodobou záležitost

- ***Učitelé se rodičů bojí*** – učitelé jsou zvyklí komunikovat především s dětmi, a to z pozice nadřízeného. Komunikovat s dospělými jako rovný s rovným je pro mnohé obtížné a stresující.

- ***Ne všichni učitelé jsou stejní*** – jednotliví pedagogové se liší, přesto při komunikaci s rodiči obvykle převládne „obranářský syndrom“ vyjádřený větou: Co by ti rodiče ještě chtěli?!

- ***Pedagogický paradox*** – téměř všichni ředitelé si stěžují, že se rodiče o školu málo zajímají, ale současně těžce nesou, když se rodiče zorganizují a začnou se o školu opravdu intenzivně zajímat. Škola snáší rodiče jako vstřícné sponzory a podporovatele, ostatní rodičovské aktivity jsou jí obvykle proti srsti.

Jak dále uvádí Feřtek⁵⁵, napjaté vztahy mezi rodiči a učiteli vyplývají ze vzájemného strachu, obav a nejistoty. Obě strany mají pocit, že musí bránit své pozice. V komunikaci s rodiči musí první krok udělat škola a musí být i nadále hlavním iniciátorem vzájemných setkání. Jedině tak lze docílit úspěšného předávání informací a získání zájmu rodičů o dění ve škole.

⁵⁵ Zeman, V. a kol: Reforma školství v České republice. Praha: Člověk v tísni – Varianty 2006.

3.2.1. Způsoby poskytování informací rodičům školou

Způsobů, jak mohou školy předávat informace rodičům, je několik. Důležité je, aby učitelé měli vždy na paměti, že komunikují především s laiky, a volili tedy jazyk, který bude srozumitelný, a předávané informace budou jasně sdělovat požadovaný obsah.

Osobně se domnívám, že při komunikaci s rodiči je potřebné uvádět často příklady z praxe, aby tak lépe pochopili, o čem se vlastně hovoří. Je-li mým zájmem sdělit rodiči, že jednou ze změn, které reforma přináší, je individuální přístup k žákovi, je dobré neomezit se pouze na toto sdělení, ale objasnit rodiči, jaký byl způsob přístupu k žákovi doposud a jak bude konkrétně takový individuální přístup vypadat. Znamená to, že si učitel pozve každého žáka jednou za čas do kabinetu, a tam se mu bude deset minut individuálně věnovat, nebo jde o celkovou změnu přístupu k žákovi během výuky, kdy se učitel například pokusí respektovat jeho tempo učení? To vše je nutné rodičům objasnit a pokusit se získat tak jejich pozitivní stanovisko pro provedení reformy na konkrétní škole.

Jak mohou získávat rodiče informace o tom, co se děje ve škole? Pravděpodobně tím nejméně vhodným způsobem je komunikovat s rodiči prostřednictvím zápisů do žákovské knížky, která je pro rodiče symbolem spíše negativním⁵⁶. Hoštička⁵⁷ ve svém článku prezentovaném na metodickém portálu RVP nabízí hned několik alternativ. Mezi formy komunikace, předávání informací a spolupráce řadí:

- **Internetové stránky** – důležité je určitě jejich grafické zpracování, které by mělo být nenásilné, decentní. Mělo by se jednat o práci

⁵⁶ obzvláště pro ty rodiče, kteří vnímají školu na základě svých zkušeností jako „nutné zlo“.

⁵⁷ Hoštička, J.: Komunikace mezi školou a rodiči žáků. Metodický portál RVP [online]. [cit. 2008-06-10] Dostupné z: <http://www.rvp.cz/clanek_/679/620>.

profesionála, který bude stránky dlouhodobě zpracovávat, přispívat svými poznatky by však měl celý pedagogický sbor. Odkazy do jednotlivých sekcí (např. ředitel, učitel, student, jídelna atd.) by měly být jasně pojmenovány, aby se tak docílila snadná orientace rodičů na těchto stránkách. Na stránkách by měly být zobrazovány aktuální informace, aby se k nim rodiče i žáci často vraceli a prohlíželi si je. Vhodné je umístit kalendář školních akcí, organizaci školního roku, rozvrhy, suplování ale i fotografie z různých akcí, které jsou znakem činnosti školy atd. Internetové stránky by také měly podávat rodičům jasné a zřetelné informace o kurikulární reformě, měly by vysvětlit, jak se konkrétně tyto změny promítají do chodu školy.

- **Nástěnka** – měla by být skutečným informačním prostředníkem mezi školou a rodičem, ne pouze „výzdobní vitrínou“, ze které se rodič nic nedozví. Měla by obsahovat informace typu: co je to za školu, co je jejím hlavním cílem, kontakty, aktuální informace o tom, co se ve škole bude dít atd.
- **Rozhovor** – každý rozhovor, který je veden s rodiči, musí být o vysvětlování a o poukazování na vše, co se ve škole děje. Právě v dnešní době je nutné rodičům představit, co znamená Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a jak vypadá školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. Rodič musí být naprosto přesně informován, jakým způsobem bude žák vzděláván, co se bude po žákovi vyžadovat a jak si škola představuje komunikaci a spolupráci s rodiči. Pokud má rodič zájem vidět, jak probíhá výuka, je dobré mu to umožnit.

- **Informační leták** – prezentace školy veřejnosti. Leták by měl popisovat základní pilíře, na kterých je vzdělávání žáků ve škole postaveno, dále pak organizační záležitosti týkající se školního roku a kontakty na pedagogické pracovníky a na vedoucí dalších provozů (školník, vedoucí jídelny atd.)
- **Školní noviny** – další možností, jak zprostředkovat rodičům informace o životě školy, je vydávání vlastních novin. Alespoň jednou za čtvrt roku je vhodné rodiče informovat o tom, co se ve škole událo, provést reflexi za uplynulá období, informovat o důležitých událostech atd.
- **Emailová pošta** – v dnešní době je možné využít i tohoto prostředku. Po dohodě s rodiči je možné rozesílat různá oznámení, pozvánky na třídní schůzky atd.
- **Třídní schůzky klasické** – tradičně uspořádaná třída v řadách, rodiče poslouchají výklad učitele či následně předčítání známek. Většinou je však tento typ získávání informací pro rodiče spíše stresovou záležitostí.
- **Třídní schůzky netradiční** – mohou probíhat jako večer neformálního setkání rodičů s třídním učitelem, uvolněné atmosféra. Třída nemusí být uspořádána tradičně, je možné rodiče vyzvat k diskusi nad aktuálními tématy týkajícími se výuky, rodiče mohou vyjádřit svá přání, co by rádi, aby se děti naučily.
- **Semináře pro rodiče** – je možné zorganizovat seminář přímo pro rodiče, na kterém se dozví, co znamená kurikulární reforma, co to je

školní vzdělávací program, jaké změny je nutné provést. O semináři je nutné rodiče důkladně informovat. Lze udělat anketu a zjistit, co rodiče nejvíce zajímá. Na semináři je možné rodičům konkrétně ukázat a vysvětlit některé metody výuky, vyložit pojmy, kterým nerozumí. Vždy je nutné si pamatovat, že rodiče nejsou kolegové, kteří jsou v otázkách pedagogiky orientovaní. Je nutné volit jazyk, kterému budou všichni dobře rozumět, neustále uvádět příklady z praxe.

- **Konzultační hodiny** – stanovení konzultačních hodin může být výhodné jak pro rodiče, tak pro učitele. Rodič ví, kdy učitele ve škole zastihne, a učitel zas nebude překvapen návštěvou rodiče v době, kdy má například výuku. Důležité je stanovit vhodnou dobu, určitě nejsou vhodné konzultační hodiny dopoledne, kdy je pravděpodobné, že rodiče pracují, a tudíž je pro ně obtížné se do školy dostavit.
- **Třídní a školní projekty** – informovanost rodičů, vzájemná komunikace a spolupráce vyžaduje zapojení rodičů do samotných třídních či školních projektů. Je vhodné rodiče na projekty nejprve pozvat, seznámit je, jak takový projekt vypadá a při dalším už je možné požádat je o spolupráci. Ta se může týkat i školních výletů, škol v přírodě apod.

Z tohoto výčtu je patrné, že školy mají k dispozici mnoho způsobů, jak rodiče oslovit. Bohužel se jedná o pouhá doporučení, a tak opět závisí na jednotlivé škole, jaký způsob komunikace s rodiči zvolí a jaký druh informací jim bude poskytovat.

Domnívám se, že MŠMT vedle Rámcového vzdělávacího programu, který určuje mantinely toho, co se mají žáci naučit a osvojit si, mělo určit také jakési mantinely pro množství informací, které jsou školy povinné poskytnout rodičům o kurikulární reformě a tvorbě školních vzdělávacích programů. Dále se domnívám, že pro způsob, jakým lze s rodiči o těchto závažných tématech komunikovat, lze hledat inspiraci mimo hranice České republiky, neboť jsme obklopeni státy, které mají se zaváděním reformy v oblasti školství bohatší zkušenosti.

4. Reforma školství ve Velké Británii jako možný zdroj inspirace pro české školství

Reforma ve vzdělávání není záležitostí pouze České republiky, ale odehrává se napříč celou Evropou. Evropské země tak reagují na nové problémy, které se objevují v současném světě (globalizace, zaostávání evropského hospodářství, ekologické problémy atd.), a hromadně uskutečňují své reformy školství, které by měly dát společnostem i ekonomikám novou dynamiku.

Jedním ze států, kde je možné hledat inspiraci pro způsob zavádění nové reformy do škol, je Velká Británie. Volím tuto zemi na základě vlastní zkušenosti s jejím školským systémem. Není mým záměrem tvrdit, že vzdělávací systém Velké Británie je ideální, obsahuje však oblasti, ze kterých by Česká republika mohla čerpat podněty a zkušenosti. Jednou z takových oblastí je právě předávání informací rodičům o změnách, ke kterým v anglickém školství došlo.

4.1. Reforma školství z roku 1988

Historický vývoj školství všech států Spojeného království je natolik složitý, že se zaměřím pouze na vzdělávací systém v Anglii.

Anglický vzdělávací systém má bohatou historii stejně jako vývoj samotné Anglie. Zrod moderní pedagogiky lze datovat zhruba od 2. pol. 19. stol. Za nejvýznamnější mezníky této historie lze považovat školské zákony z roku 1870⁵⁸, 1944⁵⁹ a zákon o školské reformě z roku 1988⁶⁰. Na poslední

⁵⁸ *The Elementary Education Act, 1870*, který se pokoušel o prosazení bezplatné povinné školní docházky.

zmiňovaný zaměřím svou pozornost, neboť byl přijat v poměrně nedávné době a jeho dopad se uskutečňuje v anglickém školství doposud.

Zákon o školské reformě z roku 1988 s sebou přináší několik zásadních změn a je považován za nejdůležitější dokument britské školské legislativy. Je určen státním a církevním školám⁶¹ a změny, které jeho implementací nastaly, lze považovat za radikální. Patří mezi ně⁶²:

- Základní a střední školy přestaly být financovány prostřednictvím místních školských úřadů tzv. *LEA – Local Education Authorities* a začaly být financovány centrálně státem.
- Vznikly místní školské správy tzv. *LMS – Local Management of School*, jejichž pravomocí je kontrolní činnost v oblasti financí. Školy již nemusí být nadále kontrolovány prostřednictvím LEA, ale tato kontrola byla svěřena do rukou ředitelů a správců škol.
- Bylo vytvořeno Národní kurikulum (*National curriculum*), které ukládá školám povinnost vyučovat podle jednotných standardů a které obsahuje popis učiva a testované cílové kompetence na konci každého "klíčového období" i doporučení ohledně výukových metod. V kurikulu pro Anglii (a Wales) je mezi nejvíce zdůrazňovanými "jádrovými" předměty přírodověda (spolu s angličtinou a matematikou), mezi "ostatními" pak samostatně historie a geografie. Nově se zdůrazňuje úloha občanství se třemi

⁵⁹ *The Educational Act, 1944*, pojmenovaný podle konzervativce R. A. Butlera, zákon, který změnil systém středoškolského vzdělávání na trojitý (gramatické, technické a moderní školy) a osvobodil od placení školného všechny žáky středoškolského stupně.

⁶⁰ *The Educational Reform Act, 1988*, tato školská reforma přinesla mimo jiné do anglického vzdělávacího systému změny, které směřovaly k vytvoření jakéhosi „tržního“ prostředí, ve kterém školy budou usilovat o získání přízně žáků a rodičů – „klientů“.

⁶¹ v Anglii existují tři typy škol: státní, soukromé a církevní

⁶² Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Education_Reform_Act_1988>

dimenzemi (sociální a morální odpovědnost, zapojení do komunitního života, politická gramotnost)⁶³.

- Školám byly představeny klíčová období tzv. *Key stages (dále KS)*, na jejichž konci jsou žáci testováni v dosažených znalostech a dovednostech prostřednictvím testů SATS (*Standard Assessment Tests*). Klíčová období jsou čtyři, žáci jsou testováni na konci KS1 (věk 7 let) z matematiky a angličtiny, na konci KS2 (věk 10 – 11 let) z matematiky, angličtiny a přírodních věd, na konci KS3 (věk 13 – 14 let) z matematiky, angličtiny a přírodních věd, na konci KS4 (věk 14 - 16 let) jsou žáci testováni testem GCSE (*General Certificate of Secondary Education*) z předmětů, které si sami zvolí na konci KS3⁶⁴.
- Rodiče mají větší možnost volit školy pro vzdělávání svých dětí.
- Vznikly tzv. *League tables*, které zveřejňují statistické výsledky zkoušek na jednotlivých školách. Tyto výsledky jsou uveřejňovány v novinách a jsou dostupné na internetu, takže každý rodič má možnost zjistit, jak si vedou školy v konkrétní oblasti. Podle těchto výsledků se pak rodiče rozhodují, jakou školu zvolí.

⁶³ Spilková, V. a kol: Proměny primárního školství. Praha: Portál 2005. ISBN: 80-7178-942-9.

⁶⁴ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

4. 2. Informovanost rodičů na státní úrovni

Při uvádění této reformy do praxe si britská vláda záhy uvědomila, že klíčovou roli pro její úspěch hrají především informovaní rodiče, kteří rozumí prováděným změnám a podporují je.

“Kominukace s rodiči o vzdělávání, a to především s těmi, jejichž děti nedosahují právě nejlepších výsledků, nebyla vždy ideální.”⁶⁵

V roce 2000 tehdejší ministryně školství Jacqui Smith vyčlenila z rozpočtu 6 milionů liber na informační kampaň o školské reformě a především o národním kurikulu (dále NK), které je pro rodiče pravděpodobně nejdůležitější částí této reformy. Mnoho z nich NK vnímalo jako technický dokument, ve kterém je velmi obtížné se zorientovat. Se zavedením nové terminologie (key stages, testování SATS, atd.) se většina rodičů přestala orientovat ve struktuře školského systému a organizaci vzdělávání (kdy a co se má dítě naučit, z čeho bude testováno, jaké předměty má na kterém stupni vzdělávání obsáhnout atd.) Britská vláda proto vybudovala rozsáhlou síť internetových stránek pro rodiče, kde lze nalézt jakoukoliv informaci týkající se oblasti vzdělávání. Mezi důležité stránky patří:

- www.parentscentre.gov.uk – informace pro rodiče, jak pomoci dítěti s učením, problémové chování, rodina, pomoc při výběru školy.
- <http://www.dcsf.gov.uk> – internetové stránky Oddělení pro děti, školu a rodinu. Obsahují kromě jiných informací také hodnocení jednotlivých škol na základě výsledků SATS testů.

⁶⁵ Ministryně školství Jacqui Smith In: School needs parents backing, BBC 2000.

- www.nc.uk.net – internetové stránky věnované národnímu kurikulu, představují cíle a obsah vzdělání pro jednotlivé úrovně vzdělávacího systému (pro jednotlivé key stages).
- <http://www.direct.gov.uk/en/Parents/> - internetové stránky obsahující veškeré informace napříč všemi vládními odděleními a ministerstvy. Rodič zde nalezne informace o národním kurikulu, hodnocení škol, vysvětlení veškerých pojmů, které jsou v souvislosti se školou používány, odkazy na celoživotní vzdělávání atd.

Internetové stránky jsou tvořeny profesionály a obsahují konkrétní informace o zavádění změn spojených s NK, rady a doporučení, jak dítěti pomoci při učení, pracovní materiály k jednotlivým školním předmětům ke stažení, kontakty na důležité instituce (ministerstvo školství, Oddělení pro děti a rodinu, školy, sociální pracovníci atd.). Důležité je zmínit, že stránky jsou tvořeny tak, aby se bylo snadné pro rodiče se v nich zorientovat. Každý odkaz je pojmenován výstižným názvem, důraz byl kladen na jazyk, který musí být jednoduchý a srozumitelný, odborné pedagogické termíny jsou vysvětleny tak, aby je každý rodič pochopil a naučil se jejich správné používání, velmi často jsou uváděny praktické příklady a návody. Aktivně hledající rodič má tak k dispozici obrovské množství podrobných informací pro každý stupeň ve vzdělávací soustavě⁶⁶.

Pro úspěch reformy a v případě Anglie především pro úspěch zavedení NK do škol hrají významnou roli také „neaktivní“ rodiče, kteří informace nevyhledávají, o dění ve školství se nijak zvlášť nezajímají. I na ty se zmíněná informační kampaň zaměřila. Kromě televizních spotů a článků v novinách a časopisech byly ministerstvem školství vypracovány pro každý

⁶⁶ viz. Přílohy F, G a H.

stupeň vzdělávací soustavy příručky tzv. Průvodce kurikulem, které každý rodič obdrží zdarma při vstupu dítěte do školy a pak následně při dosažení jednotlivých stupňů vzdělání. Právě zde spatřuji jeden možný nástroj inspirace pro předávání srozumitelných a jasných informací rodičům o změnách v české škole. Ve své práci se dále zaměřím na to, jaké informace tyto příručky poskytují rodičům při vstupu dítěte do 1. třídy povinné školní docházky

4.2.1. Průvodce národním kurikulem

Vstup dítěte do první třídy anglické školy není pro rodiče vůbec jednoduchou etapou v jejich životě. Toto období sbírání informací o fungování školského systému, jeho pravidlech a možnostech začlenění se do něj začíná dávno před samotným nástupem dítěte do školy. Složitost anglické vzdělávací soustavy určuje množství informací, které musí rodiče obsáhnout, aby zvolili to nejlepší pro vzdělání svého dítěte. Pro snazší orientaci v událostech, které se odehrávají na státní úrovni, vydalo ministerstvo školství v roce 2000 mimo mnoha jiných propagačních materiálů také tzv. Průvodce kurikulem pro jednotlivé stupně vzdělání. Tyto příručky pro rodiče poskytují velmi stručné avšak jasné a snadno pochopitelné informace, které se týkají Národního kurikula, a s ním spojených vyučovacích předmětů. Pro svou práci jsem si vybrala pouze jeden typ takového Průvodce, a tím je „*Průvodce kurikulem základního vzdělávání pro rodiče*“⁶⁷ (dále pouze příručka).

Příručku obdrží každý rodič zdarma při nástupu dítěte do školy. Ministerstvo školství ji poskytlo školám v tištěné podobě, je možné ji najít

⁶⁷ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

i v elektronické na internetových stránkách Oddělení pro dítě, školu a rodinu⁶⁸ (*Department for Children, schools and families*). Je nutné podotknout, že některé školy zvolily možnost vytvořit si své vlastní propagační materiály, které poskytují více informací o konkrétní škole, jejichž součástí jsou ale vždy také informace obsažené v této příručce, i když ve zkrácené podobě. Někdy jsou tyto informace poskytovány postupně v průběhu školního roku. Osobně však spatřuji jako zdroj inspirace pro informovanost rodičů v ČR tuto příručku jako celek, a proto se pokusím o její detailnější popis.

Příručka, kterou jsem zvolila, je určena rodičům dětí ve věku od tří do sedmi let a pokrývá stupně anglické školní soustavy nazvané Foundation (v ČR ekvivalent pro mateřskou školu) a Key stage 1 (první klíčové období základního vzdělávání). Její obsah je poskládán tak, aby na sebe jednotlivé kapitoly navazovaly a poskytovaly rodičům smysluplný pohled na to, co se ve škole bude dít. Příručka je uživatelsky snadno ovladatelná, psaná ve srozumitelném jazyce, se záměrem vyvarovat se co nejvíce používání odborných termínů, které by mohly orientaci v této knize ztěžovat. Příručka poskytuje rodičům stručné, avšak výstižné informace o podstatě Národního kurikula a o cílech, které jsou jím stanoveny pro dané období. Rodič nemusí nutně znát všechny detaily, které jsou více důležité pro pedagogickou veřejnost. Daleko důležitější je, aby chápal podstatu kurikula a mohl se s ní tak ztotožnit.

„ *Co je Národní kurikulum a proč je pro rodiče důležité?*“

Národní kurikulum:

- *Vytyčuje ty nejdůležitější znalosti a dovednosti, které má každé dítě právo se naučit a osvojit si.*

⁶⁸ <http://www.dfes.gov.uk/>

- *Je rámec, který vláda poskytla učitelům proto, aby způsob, jakým jsou děti vyučovány byl vyvážený a zvládnutelný pro všechny, ale aby přesto podněcoval k dalšímu vzdělávání a zvládání úkolů.*
- *Nastavuje standardy pro měření úspěšnosti dětí ve škole a poskytuje tak zpětnou vazbu učitelům pro plánování další výuky⁶⁹.*

Příručka dále poskytuje kompletní seznam předmětů, které musí být vyučovány během základního vzdělávání (v tomto případě během prvního klíčového období). Každému jednotlivému předmětu je věnovaná samostatná kapitola, která má pro všechny předměty stejnou strukturu.

Rodič se dozví:

- Proč se daný předmět ve škole vyučuje.
*„Proč se ve školách vyučuje angličtina?
Aby dítě získalo ze školy co nejvíce, je nutné, aby se vypořádalo se čtyřmi základními dovednostmi – mluvení, poslech, čtení a psaní. A o tom jsou hodiny angličtiny. V nich se dítě naučí vyjádřit se jasně a srozumitelně, tvořivě myslet. V hodinách angličtiny děti čtou a poslouchají příběhy a básničky z celého světa, rozvíjí představivost a učí se pracovat s fakty.⁷⁰“*
- Co zahrnuje výuka tohoto předmětu pro každé dítě.
*„Děti se učí:
Mluvit a poslouchat – přemýšlí o tom, co říkají ostatní spolužáci, učí se volit správná slova, naslouchají ostatním a sdílí své myšlenky. Učí*

⁶⁹ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

⁷⁰ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

se zaujímat odlišné role při vyprávění pohádek, hraní divadla, čtení na hlas a popisování různých událostí.⁷¹“

- Doporučení, jak může rodič při zvládnání daného vyučovacího předmětu dítěti pomoci.

„Poslouchejte!

Najděte si pár minut a poslouchejte společně s dítětem rozdílné zvuky (např. déšť, zvuk aut, zvuk letadel). Vyzvěte dítě, aby jeden z těchto zvuků popsal slovy. Pomozte mu najít, co nejvíce způsobů, jak popsat – byl hlasitý, tichý, pomalý, šumivý, pronikavý atd.⁷²“

- Cíle, kterých by mělo každé dítě dosáhnout absolvováním daného vyučovacího předmětu.

„Mluvení a poslech:

- *naučit se měnit způsoby mluvení s lidmi v souvislosti se situací, ve které se nachází*
- *naučit se vlastními slovy vyjádřit vyslechnuté myšlenky ostatních dětí.*

Psaní:

- *naučit se psát pro různé důvody např. seznam věcí potřebných nakoupit*
- *vybírat vhodná slova při psaní příběhů⁷³“*

⁷¹ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

⁷² DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

⁷³ DfEE: A parent's guide to the primary school curriculum. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333X

Příručka dále obsahuje odpovědi na nejčastěji pokládané dotazy rodičů jako je např.:

- Proč je důležité, abych pomáhal (a) dítěti s přípravou do školy?
- Mám dojem, že mé dítě nezvládá nároky na něj kladené ve škole, co mohu pro něj udělat?
- Mám dojem, že mé dítě se ve škole neučí všechny předměty, které obsahuje tato příručka, proč?

Především poslední dotaz ukazuje na význam a přínos této příručky pro rodiče. Jejím prostřednictvím mají v rukou opravdového průvodce, který jim umožňuje mít zpětnou kontrolu, zda školy postupují v souladu s tím, co jim stanoví kurikulum. Rodič tak přesně ví, co by mělo být výstupem základního vzdělávání a jaké vědomosti a dovednosti by si mělo dítě během této etapy osvojit. Domnívám se také, že tato příručka umožňuje rodiči lépe přijmout roli partnera ve vztahu ke škole, neboť se v jejích záležitostech snadněji orientuje a ví, co od ní má očekávat. Jak jsem již jednou zmínila, mám za to, že není nutné poskytovat detailní informace o „zákulisí“ reforem ve školství. Je spíše důležité, aby rodič rozuměl, co z těchto reforem vyplývá konkrétně pro vzdělání jeho dítěte.

Příručka dále obsahuje vysvětlení některých základních pojmů, se kterými se rodiče mohou ve školním prostředí setkat, a odkazy na užitečné internetové stránky, vytvořené ministerstvem školství a poskytující obsáhlejší množství informací.

Závěr

Kurikulární reforma přináší v návaznosti na vývoj v Evropě zásadní změny v systému českého vzdělávání. Tyto změny kladou mimo jiné důraz na práci učitele a zároveň na spolupráci rodičů se školou. Mají také žákům zajistit rozvoj takových kompetencí, které byly identifikovány jako klíčové pro úspěšnou realizaci jedince v životě.

V současné době je reforma školství jeden rok v platnosti. Výuka podle nových kurikulárních dokumentů se dotkla především žáků 1. a 6. tříd základního vzdělávání. Právě vstup dítěte do 1. třídy je považován za nelehké období, ve kterém jsou rodiče i děti nuceni vstupovat do nových vztahů a zaujímat v nich nové role. Často bývá toto období spojováno s pocity úzkosti a nejistoty jak na straně dětí, tak také rodičů, kteří v současné době netuší, co mají od „zreformované“ školy očekávat.

Tato nejistota může být způsobena nedostatečnou informační kampaní, která měla být zahájena před implementací reformy do škol. Cílem kampaně měla být snaha nalézt způsoby, jak oslovit skupinu rodičů informace aktivně hledajících, avšak i skupinu rodičů neaktivních, neprojevujiících žádný zájem o dění ve škole.

Vzhledem k tomu, že rodiče hrají pro úspěch reformy klíčovou roli, bylo by jistě vhodné pokusit se nalézt takový způsob předávání informací, který by jim orientaci v současném dění ve školství usnadňoval. Inspiraci je možné hledat i za hranicemi České republiky, ve státech, které mají s reformami bohaté zkušenosti. Bylo by jistě nežádoucí, aby šance, které reforma přináší, zůstaly promarněny pouze z důvodu nedostatečného poskytnutí informací rodičům, tedy z důvodu, který má své řešení.

Seznam použité literatury:

ALLEN, L.: Consumers or Parents? In: Rabušicová, M. a kol.: *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-089-7

Britain flunks a test of National curriculum [online]. [cit. 2008-07-20]

Dostupné z:

<<http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=9F0CEED9113AF932A3575BC0A965958260&sec=&spon=&pagewanted=all>>

BUDÍLKOVÁ, P., KRUŠINOVÁ, P., KUNCOVÁ, P.: *Je vaše dítě připraveno do první třídy?* Brno: Computer Press 2004. ISBN 80-722-6637-3

CULLINGFORD, C.: The Role of Parents in Education System. In: Rabušicová, M. a kol.: *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-089-7

České vzdělání a Evropa. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku 1999.

DFEE: *A parent's guide to the primary school curriculum*. London: Dfee 2000. ISBN 1-84185-333-X

DOCKING, J. Primary schools and Parents. Rights, Responsibilities and Relationships. In: Rabušicová, M. a kol.: *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-089-7

Education in Britain [online]. [cit. 2008-07-23] Dostupné z: <http://www.know-britain.com/general/education_in_england_2.html>

HOŠTIČKA, J.: *Komunikace mezi školou a rodiči žáků*. Metodický Portál RVP 2008 [online]. [cit. 2008-06-10] Dostupné z: <<http://www.rvp.cz/clanek/679/620m3g4ny>>

HRUBÁ, J.: *Škola versus rodina* [online]. [cit. 2008-06-10] Dostupné z: <<http://ucitelskelisty.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/AR.asp?ARI=102981&CAI=2147>>

Janovská, B.: *Víte, jakou školu si pro své děti přejí rodiče?* In: Učitelství 2008 [online]. [cit. 2008-05-31] Dostupné z: <<http://ucitelskelisty.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=103567&CAI=2148>>

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol.: *Školní didaktika*. Praha: Portál 2002.
ISBN 80-7178-253-X

Kučerová, M.: *Škola se mění. Zatím pro 1. a 6. třídy*. iDnes 2007 [online].
[cit. 2008-05-30] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/skola-se-meni-zatim-pro-1-a-6-tridy-do5-/domaci.asp?c=A070903_082914_domaci_jan>

KUTÁLKOVÁ, D.: *Jak připravit dítě do první třídy*. Praha: Grada 2005.
ISBN 80-247-1040-4

Kvalita a odpovědnost. Program rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Praha: MŠMT 1994.

Manuál pro tvorbu ŠVP. Praha: Tauris 2005.

MEBUS, G.: *Auslandische Eltern, Rine vernachlassigte Minderheit in der Schule*. In: n: Rabušicová, M. a kol.: *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-089-7

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Praha: Tauris 2001.

Pasch, M. a kol.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7367-054-2

Pro reformu školství nehorují učitelé, ani rodiče [online]. [cit. 2008-06-05]
Dostupné z: <<http://www.scio.cz/media/RaS05.06.asp>>

PRŮCHA, J.: *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál 2001.
ISBN 80-7178-584-9

RABUŠICOVÁ, M., ČIHÁČEK, V. a kol. *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha : Univerzita Karlova, 2002. ISBN 80-7290-089-7

RABUŠICOVÁ, M. ZOUNEK, J.: *Role rodičů ve vztahu ke škole: analýza legislativy*. In. Sborník příspěvků z IX. celostátní konference ČAPV. Ostrava: OU 2001, s. 248 – 251. ISBN 80-7042-181-9

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: MŠMT 2004
RYCHEN, D. S., SALGANIK, L. H.: *The Definition and Selection of Key Competencies. Executive Summary ?* [online]. [cit. 2008-07-18] Dostupné z: <<https://www.pisa.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>>

Schools in the UK. Types of schools [online]. [cit. 2008-07-30] Dostupné z: <http://www.axcis.co.uk/html/types_of_schools.html>

Schools need parents backing [online]. [cit. 2008-07-10] Dostupné z: <<http://news.bbc.co.uk/1/hi/education/920549.stm>>

SIMONOVÁ, J., STRAKOVÁ, J.: *Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy*. Praha: SKAV 2005 [online]. [cit. 2008-06-22] Dostupné z: <http://www.skav.cz/admin/upload/fck/file/publikace/studie/studie_rvp.pdf>

SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Praha: ISV 1999. ISBN 80-85866-33-1

SPIPKOVÁ, V. a kol.: *Proměny české primárního vzdělávání*. Praha: Portál 2005. ISBN 80-7178-942-9
Standard základního vzdělávání. Praha: MŠMT 1995.

Štech, S.: *Jsou rodina a škola rivalské instituce?* [online]. [cit. 2008-06-22] Dostupné z: <<http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=102982&CAI=2147>>

The Elementary Education Act, 1870 [online]. [cit. 2008-06-21] Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Elementary_Education_Act_1870>

The Educational Act, 1944 [online]. [cit. 2008-06-21] Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Education_Act_1944>

The Educational Reform Act, 1988 [online]. [cit. 2008-06-21] Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Education_In_England>

TUPÝ, J.: *Vzdělávací oblasti*. Metodický portál RVP 2005 [online]. [cit. 2008-07-02] Dostupné z: <<http://www.rvp.cz/clanek/6/336>>

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada 2007. ISBN 978-80-247-1734-0

VÁGNEROVÁ, M.: *Psychologie školního dítěte*. Praha: Karolinum 1998, s. 5 – 11. ISBN 382-050-98

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*. Praha: Portál 2000. ISBN 80-7178-308-0

VINCENT, C.: Including Parents? In: Rabušicová, M. a kol.: *Vztahy školy a rodiny: analýza současné situace*. Příspěvek na konferenci ČAPV. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-089-7

Vyberte pro své dítě nejlepší školu. [online]. [cit. 2008-06-25] Dostupné z:<http://zdravi.idnes.cz/zdravi_deti.asp?r=zdravi_deti&c=A041209_022823_zdravi_pol>

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ze dne 24. září 2004.

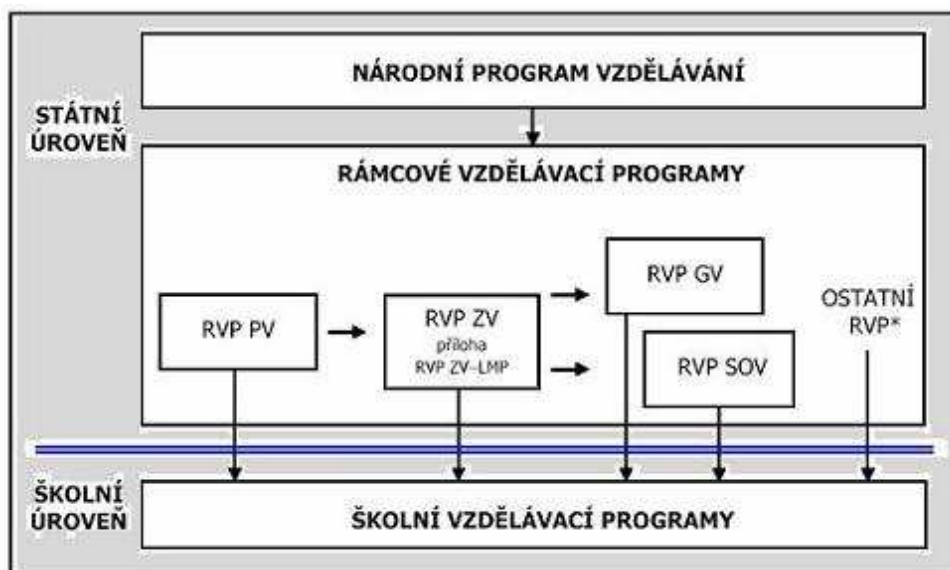
Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ze dne 24. září 2004.

ZEMAN, V. a kol.: *Reforma školství v České republice*. Praha: Člověk v tísni – Varianty 2006.

Zprávy o národní politice ve vzdělávání, Česká republika. OECD, Paris 1996.

PŘÍLOHA A

System kurikulárních dokumentů

Legenda:

- *RVP PV*: Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
- *RVP ZV-LMP*: Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a příloha Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
- *RVP G*: Rámcový vzdělávací program pro gymnázia
- *RVP SOV*: Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání

Ostatní RVP např.:

- *RVP ZUV*: Rámcový vzdělávací program pro umělecké obory základního uměleckého vzdělávání
- *RVP JŠ*: Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky

PŘÍLOHA B

Z šetření PISA-L z roku 2003, které proběhlo mezi rodiči patnáctiletých žáků, vyplívá:

Tab.1. Spokojenost rodičů se školou, kterou navštěvuje jejich dítě (% rodičů, kteří vyjádřili souhlas s daným tvrzením).

Škola nám poskytuje dostatek informací o studijních výsledcích a chování našeho dítěte	92,2
Jsem spokojen (a) s úrovní kázně na této škole	85,1
Jsem spokojen (a) s úrovní vyučování na této škole	86,3
Jsem spokojen (a) s úrovní přípravy dítěte pro výběr budoucího studia či povolání	85,1
Tato škola klade na žáky dostatečně vysoké nároky	79,7
Celkově je moje dítě na škole spokojeno	90,4

zdroj:PISA-L 2003 In: SIMONOVÁ, J., STRAKOVÁ, J.: *Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy*. Praha: SKAV 2005.

PŘÍLOHA C

Výzkum provedený CVVM v roce 2003 ukazuje pohled rodičů na spokojenost se vzděláním, kterého se jim dostalo v minulosti:

Tab.2. Spokojenost rodičů se vzděláním, které získali.

Vzdělání mi/mě:	
poskytlo všeobecný přehled	77,3
poskytlo kulturní přehled	58,8
posílilo mysl pro odpovědnost, vůli	65,1
naučilo vytvářet si vlastní názor	64,7
poskytlo kvalifikaci v oboru	70,4
naučilo jednat s lidmi	50,4

Zdroj: CVVM 2003 In: SIMONOVÁ, J., STRAKOVÁ, J.: *Vymezení hlavních problémů ohrožujících realizaci kurikulární reformy*. Praha: SKAV 2005.

PŘÍLOHA D

Core and foundation subjects

The table below lists those subjects which form a statutory part of the National Curriculum under the [Education Act 2002](#) (Part 6) as updated.

Subject	<u>Key Stage 1</u> (age 5-7)	<u>Key Stage 2</u> (age 7-11)	<u>Key Stage 3</u> (age 11-14)	<u>Key Stage 4</u> (age 14-16)
English	✓*	✓	✓	✓
Mathematics	✓	✓	✓	✓
Science	✓	✓	✓	✓
Art & Design	✓	✓	✓	
Citizenship			✓	✓
Design & Technology	✓	✓	✓	
Geography	✓	✓	✓	
History	✓	✓	✓	
Information & Communication Technology	✓	✓	✓	✓*
Modern Foreign Languages			✓	
Music	✓	✓	✓	
Physical Education	✓	✓	✓	✓
Work-related Learning				✓
Welsh (Wales only)	✓	✓	✓	✓

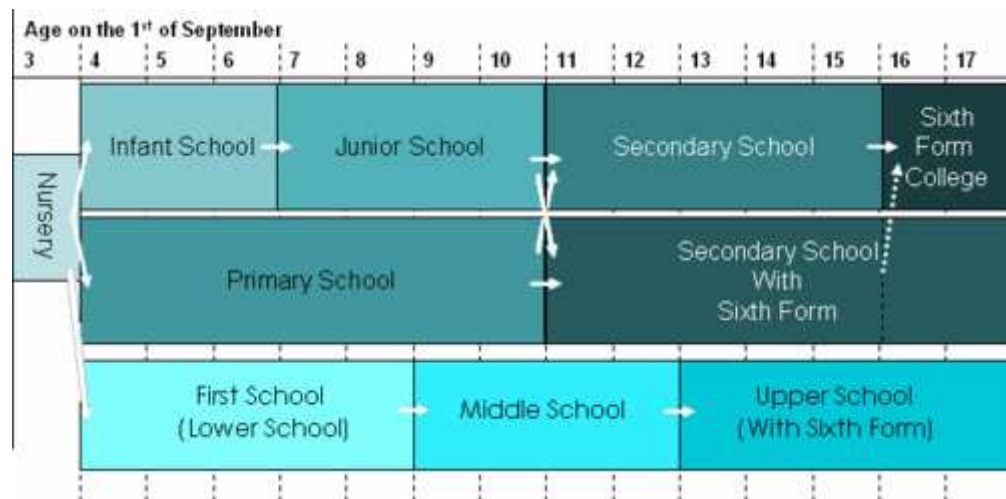
Source: http://en.wikipedia.org/wiki/National_curriculum

*English is not statutory in Key Stage 1 in Welsh-medium schools in Wales

*ICT is not statutory at KS4 in Wales.

PŘÍLOHA E

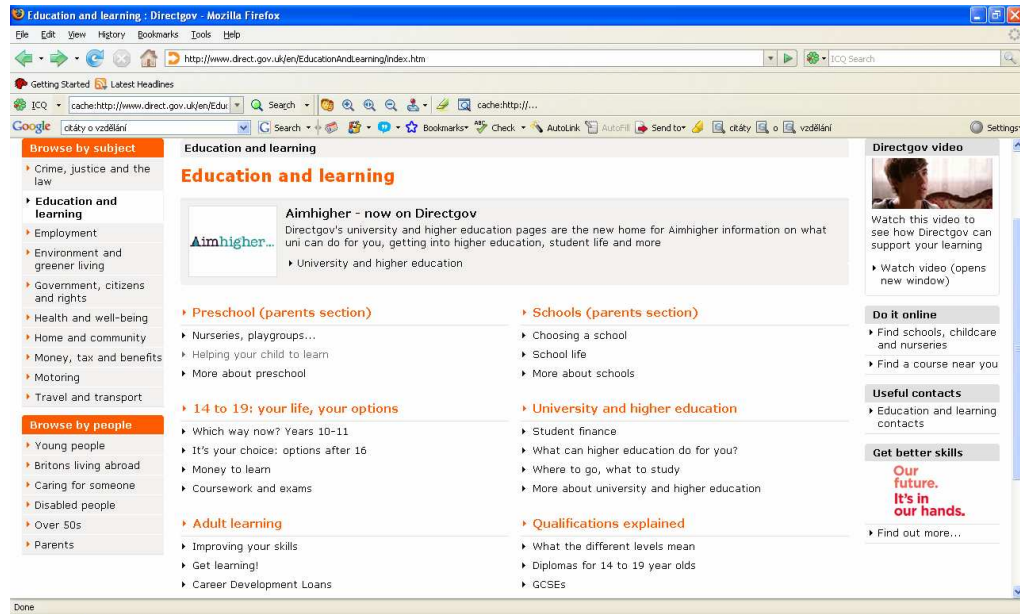
The English school system

Source: http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_England

PŘÍLOHA F

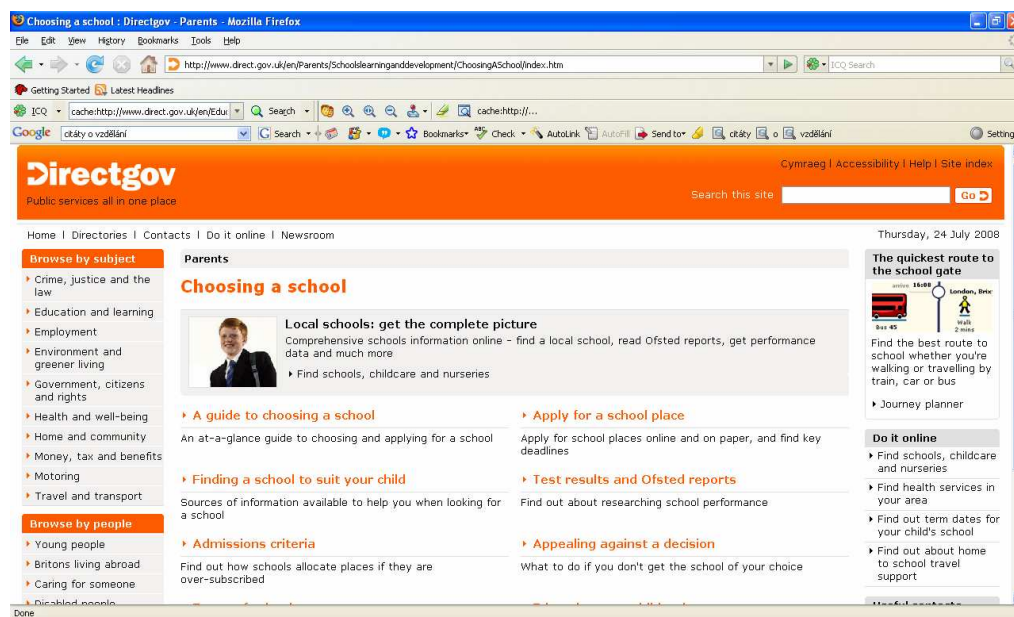
Ukázka internetových stránek určené rodičům – Vzdělání a studium

Zdroj: <http://www.direct.gov.uk>

PŘÍLOHA G

Ukázka internetové stránky určené rodičům – Vybíráme školu

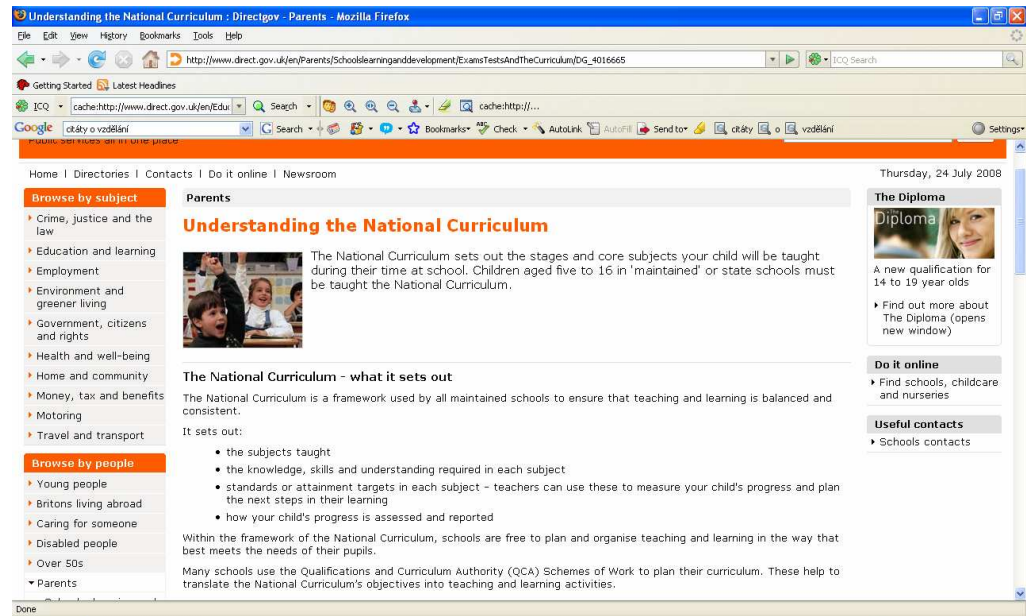

The screenshot shows a Mozilla Firefox browser window displaying the Directgov website. The page is titled "Choosing a school" under the "Parents" section. The main heading is "Local schools: get the complete picture", with a sub-heading "Comprehensive schools information online - find a local school, read Ofsted reports, get performance data and much more". Below this, there are several links: "A guide to choosing a school", "Apply for a school place", "Finding a school to suit your child", "Test results and Ofsted reports", "Admissions criteria", and "Appealing against a decision". On the right side, there is a sidebar with "The quickest route to the school gate" and "Do it online" sections. The browser's address bar shows the URL: http://www.direct.gov.uk/en/Parents/Schoolslearninganddevelopment/ChoosingASchool/index.htm.

Zdroj: <http://www.direct.gov.uk>

PŘÍLOHA H

Ukázka internetových stránek určených pro rodiče – Porozumění Národnímu kurikulu

Zdroj: <http://www.direct.gov.uk>

Resumé

Tato bakalářská práce má teoretický charakter, nezahrnuje žádná vlastní empirická šetření. Text shrnuje poznatky o kurikulární reformě školství v České republice a zabývá se způsoby, jakými jsou rodiče o této události informováni na úrovni státní a školní. V textu jsou objasněny základní pojmy, které jsou v souvislosti s reformou užívány. Je věnována pozornost rolím, které ve vztahu ke škole zaujímají děti a rodiče. Tyto role se odrážejí na způsobech, jakým mezi sebou rodiče a škola komunikují a předávají si informace. Jelikož je informovanost rodičů považována za klíčový moment pro zdárnou implementaci reformy do škol, text se dále zabývá způsoby poskytování a kvalitou informací v současné situaci. Dále je jeho snahou nahlédnout na způsoby předávání informací, které byly aplikovány při uskutečňování reformy v zahraničí, konkrétně ve Velké Británii a najít možnou inspiraci pro české prostředí.

Summary

This work is theoretical in nature, no empirical research is included. The text summarizes the state of the educational reforms in Czech Republic and the ways in which those are being communicated to parents of children in school age. Definitions of key components of the reform are provided. Emphasis is put on roles played by children entering school and their parents. These roles influence the style of communication between school and parents. The support of parents is critical in achieving success for the proposed changes. Therefore, a central part of this work treats communication flows and their quality. The British case is studied to provide a concrete proposal of the way communication of a school reform has been handled.

Souhlasím s tím, aby má diplomová práce byla půjčována ke studijním účelům. Žádám, aby byly citace uváděny způsobem užívaným ve vědeckých pracích a aby se vypůjčovatelé řádně zapsali do přiloženého seznamu.

V Praze dne 30. července 2008

.....

podpis

Jméno uživatele	Bydliště	Číslo OP	Datum zapůjčení	Datum vrácení

